II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 17 december 2002

om ett förfarande i enlighet med artikel 81 i EG-fördraget och artikel 53 i EES-avtalet

(Ärende COMP/C.37.671 – Smakförstärkare i livsmedel)

[delgivet med nr K(2002) 5091]

(Endast den engelska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(2004/206/EG)

INNEHÅLL

Sida

DEL I – BAKGRUND

A. Sammanfattning av överträdelsen ... 3

B. Nukleotidbranschen ... 3

1. Produkten ... 3

2. Producenterna ... 3

3. Marknaden ... 4

C. Förfarande ... 6

D. Händelseförlopp ... 7

1. Deltagare och uppbyggnad ... 7

2. Kartellens främsta egenskaper ... 7

3. Inledande kontakt ... 8

4. Tillämpning av kartellavtalet ... 10

DEL II – RÄTTSLIG BEDÖMNING

A. Behörighet (tillämpning av fördraget och EES-avtalet) ... 16

1. Förhållande mellan fördraget och EES-avtalet ... 16

B. Tillämpning av artikel 81 i fördraget och artikel 53 i EES-avtalet ... 17

1. Artikel 81.1 i fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet ... 17

2. Avtal och samordnade förfaranden ... 17

3. En enda fortlöpande överträdelse ... 18

4. Konkurrensbegränsningar ... 18

5. Inverkan på handeln mellan medlemsstaterna och mellan parterna i EES-avtalet ... 19

6. Konkurrensregler tillämpliga på Österrike, Finland, Island, Liechtenstein, Norge och Sverige ... 20

C. Adressater ... 20

1. Tillämpliga principer ... 20

2. Beslutets adressater ... 20

D. Överträdelsens varaktighet ... 21

E. Korrigerande åtgärder ... 22

1. Artikel 3 i förordning nr 17 ... 22

2. Artikel 15.2 i förordning nr 17 ... 23

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

med beaktande av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

med beaktande av rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar 85 och 86 [1], senast ändrad genom förordning (EG) nr 1/2003 [2], särskilt artiklarna 3 och 15 i denna,

med beaktande av kommissionens beslut av den 10 juli 2002 om att inleda ett förfarande i detta ärende,

med beaktande av att berörda företag har fått möjlighet att yttra sig om kommissionens invändningar, i enlighet med artikel 19.1 i förordning nr 17 och kommissionens förordning (EG) nr 2842/98 av den 22 december 1998 om hörande av parter i vissa förfaranden enligt artiklarna 85 och 86 i EG-fördraget [3],

efter samråd med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor,

med beaktande av förhörsombudets rapport i föreliggande ärende [4], och

av följande skäl:

DEL I – BAKGRUND

A. **SAMMANFATTNING AV ÖVERTRÄDELSEN**

(1) Detta beslut riktar sig till följande företag:

— Ajinomoto Company Incorporated.

— Takeda Chemical Industries Limited.

— Daesang Corporation.

— Cheil Jedang Corporation.

(2) Överträdelsen består i att dessa nukleotidproducenter har medverkat i ett fortlöpande avtal som strider mot artikel 81.1 i fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet, som omfattar gemenskapen och EES, enligt vilket de kom överens om priserna på produkten, genomförde prishöjningar, fördelade kunder och upprättade en ordning för att övervaka och tillämpa sina överenskommelser.

(3) Företagen deltog i överträdelsen mellan november 1988 och juni 1998 [5].

B. **NUKLEOTIDBRANSCHEN**

1. *PRODUKTEN*

(4) Nukleinsyra eller nukleotid tillverkas av glukos genom en process som innefattar jäsning, separering, kristallisering och filtrering.

(5) Det finns två nukleotider, som används till att förstärka smaken i livsmedel, nämligen dinatrium-5'-inosinat (IMP) och dinatrium-5'-guanylat (GMP). Dessa två nukleotider säljs även i blandningar av de två produkterna, såsom I & G, som är en blandning med lika delar av de båda nukleotiderna.

(6) IMP var den första nukleotid som upptäcktes ha den egenskapen att den förstärker smaken i vissa livsmedel. Senare upptäcktes det att GMP hade samma egenskaper. Båda produkterna används bara i små kvantiteter. De fungerar som smakförstärkare i livsmedel endast i närvaro av ett glutamat, som antingen är tillsatt, såsom mononatriumglutamat (MSG), eller naturligt förekommande, såsom det glutamat som finns i tomater. Bland annat är IMP och GMP verksamma i sammansättningar med låg natriumhalt. Smakförstärkare med nukleotider används av de stora livsmedelstillverkarna för att förstärka smaken på livsmedel antingen ensamt (med naturligt förekommande glutamat) eller, som oftast är fallet, i kombination med MSG.

(7) I dessa fall används de huvudsakligen för att ersätta nötköttsextrakt, förstärka söta smaker och köttsmaker, dölja smaker i vissa livsmedel samt för att motverka bitterhet.

2. *PRODUCENTERNA*

a) AJINOMOTO COMPANY, INC. (JAPAN)

(8) Ajinomoto Company, Inc. (Ajinomoto) är det yttersta moderbolaget för en grupp företag som tillverkar kemikalier, inbegripet nukleotider och livsmedelsprodukter. Företagsgruppen har stora tekniska kunskaper om aminosyror, och är även verksamt inom utveckling och tillverkning av läkemedel. Ajinomotos verksamhet omfattar tillverknings- och marknadsföringsbaser i 21 länder.

(9) Ajinomoto driver fabriker för tillverkning av nukleotider i Japan.

[1] EGT 13, 21.2.1962, s. 204.
[2] EGT L 1, 4.1.2003, s. 1.
[3] EGT L 354, 30.12.1998, s. 18.
[4] EGT C 64, 12.3.2004.

[5] Se avsnittet ”Överträdelsens varaktighet” för enskilda datum för varje företag.

(10) Dess dotterbolag i Europa är Ajinomoto Europe Sales GmbH (Hamburg, Tyskland), Ajinomoto Eurolysine (Paris, Frankrike), OmniChem (Louvain-la-neuve, Belgien) och Forum Holdings Ltd (Förenade kungariket).

(11) År 2001 hade alla företag som hörde till Ajinomoto-gruppen en sammanlagd världsomsättning på 8 680 miljoner euro.

b) TAKEDA CHEMICAL INDUSTRIES LIMITED (JAPAN)

(12) Takeda Chemical Industries Ltd (Takeda) är det yttersta moderbolaget för en grupp företag som tillverkar läkemedel, kemikalier, vitaminer i bulk, växtskyddsmedel och livsmedelstillsatser, såsom nukleotider.

(13) Distributionen av nukleotider på EES-marknaden organiseras genom Mitsui & Co. (Japan). Det finns dock flera lokala försäljningsdotterbolag i Europa: Mitsui & Co. Deutschland GmbH (försäljning till västra Europa [inbegripet Tyskland, Nederländerna, Portugal och Schweiz], norra Europa, östra Europa och Turkiet), Mitsui & Co. UK Plc (försäljning i Förenade kungariket och Irland) samt Mitsui & Co. France SA (försäljning i Frankrike).

(14) Under det räkenskapsår som löpte från den 1 april 2001 till den 31 mars 2002 hade Takeda en sammanlagd världsomsättning på 9 247 miljoner euro ([6]).

c) DAESANG CORPORATION (SYDKOREA)

(15) Daesang Corporation (Daesang) är det yttersta moderbolaget för en grupp som bedriver verksamhet i hela världen, och vars verksamhet inbegriper tillverkning av smakpreparat, djurfoder och aminosyror. Det bildades i november 1997 genom en sammanslagning av Daesang Industrial Limited och Miwon Corporation Limited. Daesang Industrial Limited och Miwon Corporation Limited hette tidigare Sewon Corporation Limited respektive Miwon Foods Corporation Limited (även dessa innefattas i benämningarna ”Daesang” eller ”Miwon” nedan).

(16) Sedan september 1994 är Daesang Europe BV europeiskt försäljningsföretag för Daesang Corporation när det gäller nukleotider. Daesang Europe säljer huvudsakligen nukleotider till oberoende distributörer i EES-området.

(17) Daesangs världsomsättning 2001 var 1 382 miljoner euro ([7]).

d) CHEIL JEDANG CORPORATION (SYDKOREA))

(18) Cheil Jedang Corporation (Cheil) är det yttersta moderbolaget för en grupp företag som är etablerade och verksamma i hela världen. Det bildades som den sydkoreanska Samsung-gruppens första dotterbolag för tillverkning redan 1953. 1993 blev Cheil Jedang Corporation oberoende. Cheil bedriver en bred verksamhet som bland annat är inriktad på läkemedel och livsmedel. Cheil gick in på nukleotidmarknaden 1977.

(19) Cheil verkar i EES genom sitt helägda dotterbolag, CJ Europe GmbH, och diverse oberoende distributörer.

(20) År 2001 hade de företag som hörde till Cheil-gruppen en sammanlagd världsomsättning på 1 976 miljoner euro ([8]).

3. *MARKNADEN*

a) UTBUD

1. ***Produktion***

(21) De fyra största tillverkarna av nukleotider är Ajinomoto, Takeda, Cheil och Daesang. Vid tidpunkten för överträdelsen utgjordes andra producenter av Kyowa Hakko Kogyo Co. Ltd (Kyowa) (Japan) ([9]) och Yamasa Corporation (Yamasa) (Japan) ([10]).

(22) Den sammanlagda världskapaciteten när det gäller tillverkning av nukleotider var cirka 10 700 ton 1997. 1992 var denna kapacitet cirka 6 660 ton.

(23) Ingen av dessa japanska eller koreanska nukleotidproducenter har några produktionsanläggningar i gemenskapen. Cheil har en produktionsanläggning i Indonesien och Kyowa har nyligen byggt en produktionsanläggning i Förenta staterna.

2. ***Distribution***

(24) Ovan nämnda japanska och sydkoreanska nukleotidproducenter säljer produkten på EES-marknaden genom försäljningsdotterbolag och oberoende distributörer i olika medlemsstater.

(25) Sedan september 1994 säljer Daesang nukleotider i Europa genom sitt helägda dotterbolag Daesang Europe BV. Daesang Europe BV importerar nukleotider från Asien och säljer dem huvudsakligen till oberoende distributörer i EES-området.

([6]) Följande växelkurs har använts: 1 euro = 108,682 japansk yen (Eurostats referensdatabas, 2001 års växelkurs).

([7]) 1 euro = 1 154,83 sydkoreansk won (Eurostats referensdatabas, 2001 års växelkurs).

([8]) 1 euro = 1,13404 US-dollar (Eurostats referensdatabas, 2001 års växelkurs).

([9]) År 1992 upphörde Kyowa att exportera nukleotider till Europa.

([10]) Yamasa Corporation upphörde att leverera smakförstärkare för livsmedel till Europa år 1994.

(26) Ajinomoto säljer nukleotider i EES-området genom sitt försäljningsdotterbolag Ajinomoto Europe Sales GmbH, som är etablerat i Hamburg i Tyskland, och genom oberoende distributörer.

(27) Cheil säljer nukleotider i EES-området genom sitt helägda dotterbolag CJ Europe GmbH och genom oberoende distributörer.

(28) Takeda säljer nukleotider i EES genom en oberoende distributör, som distribuerar produkten till kunderna genom sina dotterbolag i Tyskland, Frankrike och Förenade kungariket.

b) EFTERFRÅGAN

(29) Efterfrågan på nukleotider är direkt kopplad till livsmedelsindustrin. Som redan nämnts används nukleotider huvudsakligen av de stora livsmedelstillverkarna för att förstärka smaken på livsmedel.

(30) Mellan 1992 och 1999 växte nukleotidmarknaden snabbt. Världskonsumtionen år 1992 var cirka 4 465 ton medan den 1999 var långt över 9 000 ton. Man uppskattar att gemenskapens nukleotidkonsumtion under samma period ökade från cirka 200 ton till över 500 ton 1999.

(31) Enligt kommissionens uppskattningar var den sammanlagda EES-marknaden 1997 värd cirka 12 miljoner euro. 2000 var EES-marknaden för nukleotider värd cirka 7,5 miljoner euro.

(32) Man uppskattar att de tre största kunderna i Europa, [ ]* (*), [ ]* (inbegripet [ ]*, som förvärvades av [ ]* på 1990-talet) och [ ]* står för mellan 45 % och 55 % av alla nukleotider som säljs varje år i Europa. Enskilt köper [ ]* cirka 20 % och [ ]* 15 % av alla nukleotider som importeras till Europa.

c) INFORMATION OM MARKNADEN

(33) Nukleotidmarknaden är i stort sett global. De främsta producenterna av nukleotider är stora, multinationella företag som är etablerade i Japan och Sydkorea. Trots att produktionen i stort sett sker i Asien är försäljningen global (i huvudsak till tre stora geografiska områden – Nordamerika, Europa och Asien). Den relevanta geografiska marknaden för nukleotider bör därför beskrivas som världsomspännande.

(*) Delar av denna text har utformats så att konfidentiella uppgifter inte skall röjas. Dessa delar omges av en hakparentes och är markerade med en asterisk.

(34) Alla nukleotider som säljs i EES-området importeras utifrån.

(35) De sydkoreanska producenterna gynnades av en gemenskapsordning med tullförmåner till och med den 30 april 1998 ([11]).

(36) Den sträng som produktionen av kommersiella nukleotider huvudsakligen baseras på (såväl som själva produktionsprocessen) har patenterats. Bland de övriga faktorer som kan påverka kundens val av leverantör har parterna nämnt produktkvalitet, pris, leveransstöd och tekniskt stöd.

(37) Från början av 1988 till slutet av 1997 låg de genomsnittliga månatliga nukleotidpriserna i EES på en förhållandevis stabil nivå (ungefär mellan 22 euro och 27 euro per kilogram). Efter denna period började nukleotidpriserna sjunka avsevärt (priserna uppskattas till mellan 12 euro och 16 euro 1999 och mellan 8 euro och 12 euro 2000).

d) HANDEL MELLAN MEDLEMSSTATERNA

(38) Under den period som avses i detta beslut kännetecknades nukleotidmarknaden av viktiga flöden mellan de befintliga medlemsstaterna såväl som mellan dem som skrivit under EES-avtalet.

(39) Alla företag marknadsförde produkten i nästan alla medlemsstater, antingen genom försäljningsdotterbolag eller genom distributörer i gemenskapen.

(40) Daesang, till exempel, säljer nukleotider i hela gemenskapen genom Daesang Europe BV i Nederländerna. Cheil och Ajinomoto verkar på liknande sätt. Takeda, å andra sidan, marknadsför sina nukleotider genom en oberoende distributör som har försäljningsdotterbolag i Tyskland, Förenade kungariket och Frankrike. Det tyska försäljningsstället ansvarar för i stort sett hela gemenskapen med undantag för Frankrike, Förenade kungariket och Irland, där andra dotterbolag är etablerade.

([11]) 1 januari 1989–31 december 1989: 0 % (det allmänna preferenssystemet – GSP) rådets förordning (EEG) nr 4257/88 av den 19 december 1988 om tillämpning av allmänna tullförmåner för vissa industriprodukter med ursprung i utvecklingsländerna för 1989 (EGT L 375, 31.12.1988, s. 1); 1 januari 1990–31 december 1990: 0 % (det allmänna preferenssystemet – GSP) rådets förordning (EEG) nr 3896/89 av den 18 december 1989 om tillämpning av allmänna tullförmåner för vissa industriprodukter med ursprung i utvecklingsländerna för 1990 (EGT L 383, 31.12.1989, s. 1); 1 januari 1991–31 december 1994: 0 % (det allmänna preferenssystemet – GSP) rådets förordning (EEG) nr 3831/90 av den 20 december 1990 om tillämpning av allmänna tullförmåner för vissa industriprodukter med ursprung i utvecklingsländerna för 1991 (EGT L 370, 31.12.1990, s. 1); 1 januari 1995–30 april 1998: 0 % (det allmänna preferenssystemet – GSP) rådets förordning (EG) nr 3281/94 av den 19 december 1994 om tillämpning av ett fyraårigt system med allmänna tullförmåner (1995–1998) för vissa industriprodukter med ursprung i utvecklingsländerna (EGT L 348, 31.12.1994, s. 1).

(41) En avsevärd del av nukleotidförsäljningen i gemenskapen bestod således av handel mellan medlemsstaterna.

(42) Under perioden för överträdelsen och sedan bildandet av EES ägde försäljning även rum till nukleotidanvändare i EES, huvudsakligen genom de försäljningsdotterbolag och distributörer som redan fanns i gemenskapen.

C. **FÖRFARANDE**

a) KOMMISSIONENS FÖRFARANDEN

(43) Den 9 september 1999 inlämnade det japanska företaget Takeda en ansökan i enlighet kommissionens meddelande om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden ([12]) (meddelandet om befrielse) genom att informera kommissionen om att en kartell existerade med avseende på nukleotider, och företaget uttryckte sin avsikt att samarbeta med kommissionen till fullo. Den 14 september 1999 inlämnade Takeda handlingar om ärendet till kommissionen.

(44) Den 1 februari 2000 kontaktade Daesang kommissionen och bekräftade förekomsten av en kartell med avseende på nukleotider och uttryckte sin avsikt att samarbeta till fullo i kommissionens utredning.

(45) Den 21 februari 2000 utfärdade kommissionen en begäran om upplysningar till Ajinomoto, Cheil, Daesang och Kyowa där den begärde närmare förklaringar om kontakterna med konkurrenterna mellan 1992 och 1999.

(46) Av den information som erhölls under 2000 framgick det att kartellen hade verkat före 1992 och kommissionen begärde ytterligare information den 11 juni 2001 från Takeda, Ajinomoto, Daesang och Cheil med avseende på perioden mellan 1988 och 1992.

(47) I sitt svar på kommissionens första begäran om upplysningar (daterat den 3 april 2000 och den 21 april 2000) medgav Daesang att man hade deltagit i möten med konkurrenter och inlämnade vissa dokument till kommissionen där syftet med, datumen för och deltagarna vid olika möten angavs. Daesang inlämnade en kompletterande inlaga den 10 maj 2001.

(48) Ajinomoto svarade på kommissionens begäran om upplysningar den 3 april 2000 och den 5 maj 2000 och överlämnade vissa dokument om mötena och uttryckte sin avsikt att samarbeta till fullo med kommissionen. I sitt svar på kommissionens begäran om upplysningar, som mottogs den 17 april 2000, medgav Cheil att man hade deltagit i möten med konkurrenter och man försåg kommissionen med närmare information och fler dokument om dessa möten. Cheil uttryckte även sin avsikt att samarbeta till fullo i utredningen. Kyowa inlämnade en redogörelse som svar på kommissionens begäran om upplysningar den 4 maj 2000, och medgav att man hade deltagit i möten med konkurrenter fram till slutet av 1993, och uttryckte också sin avsikt att samarbeta till fullo i undersökningen. Kyowa visade även att man hade upphört att leverera nukleotider som används för smakförstärkare i Europa under 1992.

(49) Den 20 oktober 2000 sammanställde Takeda en företagsredogörelse till kommissionen som berörde vissa konkurrenshämmande aktiviteter i gemenskapen där Takeda spelade en roll, och kompletterade de dokument som hade inlämnats den 14 september 1999. I sin företagsredogörelse tillhandahöll Takeda närmare information om kartellen, dess struktur, grundregler och mötena mellan konkurrenter.

(50) Kommissionen utfärdade som nämnts ovan en andra begäran om upplysningar om perioden 1988–1992 den 11 juni 2001. I sitt svar av den 20 juli 2001 tillhandahöll Takeda ytterligare information om kartellens verksamhet före 1992.

(51) Ajinomoto, å andra sidan, hävdade i sitt svar av den 30 juli 2001 att man inte kunde hitta några uppgifter om möten med nukleotidkonkurrenter under perioden 1988–1991. Man medgav dock att sådana möten måste ha ägt rum då och då.

(52) Daesang svarade den 23 juli 2001 och bekräftade sin medverkan i kartellen från och med oktober 1988.

(53) Cheil inlämnade sitt svar den 14 augusti 2001 där man hävdade att man trodde att mötena mellan 1988 och 1991 inte berörde den europeiska marknaden.

(54) Den 24 oktober 2001 och den 20 december 2001 begärde kommissionen information från Yamasa. I sitt svar av den 17 januari 2002 visade Yamasa att man hade upphört att leverera nukleotider som används för smakförstärkare i Europa i juli 1994.

(55) Den 24 oktober 2001 och den 31 januari 2002 möttes representanter för Ajinomoto kommissionen för att diskutera sitt samarbete och de inlämnade ytterligare memorandum den 17 december 2001 och den 31 januari 2002.

(56) Den 10 juli 2002 utfärdade kommissionen ett meddelande om invändningar till Ajinomoto, Takeda, Daesang och Cheil.

([12]) EGT C 207, 18.7.1996, s. 4.

D. **HÄNDELSEFÖRLOPP**

1. *DELTAGARE OCH UPPBYGGNAD*

(57) Mötena hölls i regel på toppnivå (verkställande direktörer och chefer), vilket styrks genom bevisen i handlingarna med avseende på datum, plats, och närvaro vid de flesta av kartellmötena ([13]).

(58) Kyowa och Yamasa upphörde med försäljningen utanför Japan under 1992 respektive år 1994, varvid enbart Ajinomoto, Takeda, Cheil och Daesang kvarstod som aktörer på världsmarknaden (utanför Japan). Enligt uppgifterna i kommissionens akt begränsades mötena sålunda till Takeda, Ajinomoto, Cheil och Daesang från och med oktober 1994 ([14]).

(59) Deltagarna möttes vanligtvis i andra halvan av augusti/september, innan de årliga prisnoteringarna skickades till de tre (ursprungligen fyra) stora europeiska användarna av nukleotider, [ ]*, [ ]*, [ ]* (och [ ]*, som förvärvades av [ ]* på 1990-talet). Dessa priser användes sedan som riktmärke när det gällde att fastställa priserna för försäljningen till andra kunder ([15]) och att dela upp kunderna sinsemellan.

(60) Mellan januari och mars följande år höll producenterna vanligtvis ett möte för att se över resultaten från de årliga avtalsförhandlingarna med de tre stora kunderna och för att diskutera de priser som allmänt tillämpades på marknaden. ([16])

(61) Deltagarna höll även bilaterala möten där de förberedde de multilaterala mötena eller såg över genomförandet av avtalen, exempelvis med avseende på specifika kunder.

2. *KARTELLENS FRÄMSTA EGENSKAPER*

GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER

(62) Strukturen hos, organisationen av och driften av kartellen byggde på en gemensam bedömning av marknaden. Som nämnts ovan insåg producenterna att marknaden i Europa i stort sett bestod av följande tre stora industriella användare av nukleotider: [ ]*, [ ]* (som förvärvade [ ]* under 1990-talet) och [ ]*. De köpte sammanlagt cirka 45–55 % av alla nukleotider som såldes i Europa varje år.

(63) Syftet med kartellmötena var att diskutera allmänna tendenser på nukleotidmarknaden, att utbyta information om priserna och diskutera en uppdelning mellan producenterna av de årliga kontrakten för försäljning av nukleotider som ingicks med de tre stora industrianvändarna av nukleotider i gemenskapen. Mötena innefattade diskussioner som syftade till att de priser som nukleotiderna såldes för till dessa tre stora företag skulle användas som riktmärke när det gällde att fastställa priserna vid försäljning till andra kunder ([17]).

(64) Som en del av avtalet köpte de japanska producenterna produkter från de koreanska producenterna i utbyte mot att de koreanska producenterna gick med på att begränsa sin försäljning till vissa marknader och till vissa kunder (avtal om motköp). Takeda hade i själva verket hand om motköpen från Cheil, och Ajinomoto hade liknande avtal med Daesang ([18]).

(65) Kartellens grundprinciper beskrivs mycket tydligt i Takedas protokoll från ett möte den 25 juli 1997 mellan Takeda och Ajinomoto ([19]), där Ajinomotos nya [ ]* introducerades. Enligt Takeda förklarade man för honom att de regelbundna mötena mellan konkurrenter syftade till att man skulle kunna ”a) upprätthålla och förnya priserna på den internationella marknaden, b) respektera varandras marknader och c) fördela stora kunder i Europa”.

a) ***Fastställande av priser***

(66) Kartellens medlemmar kom överens om de ”lägsta” priser och ”riktpriser” som skulle tillämpas. Priserna vid försäljning av nukleotider till de tre stora europeiska kunderna sattes och dessa priser användes sedan som riktmärken vid fastställandet av försäljningen till andra kunder. Varje år diskuterades även ett riktpris med avseende på de tre stora kunderna ([20]) (se till exempel skälen 80, 87, 92, 94, 98, 108, 112, 113, 118–120, 124, 127–129 och 139–141).

(67) Priserna sattes huvudsakligen i både US-dollar och tyska mark. På den europeiska marknaden användes DEM vanligtvis som riktvaluta och den konverterades till berörd nationell valuta när man uppgav priserna och tog betalt av de nationella kunderna.

([13]) Se s. 1931–1947 och 1961–1974 i kommissionens akt. Se även s. 316–319 i kommissionens akt. Se även s. 1995 i kommissionens akt. Se även s. 2174–2175 i kommissionens akt.

([14]) Se även s. 2170–2171 i kommissionens akt.

([15]) Ajinomoto kallar ofta dessa övriga kunder (förutom [ ]*, [ ]* och [ ]*) för ”den allmänna marknaden”.

([16]) Se s. 2170–2171 i kommissionens akt.

([17]) Se Takedas redogörelse på s. 2170 i kommissionens akt.

([18]) Se s. 303 och s. 1962 i kommissionens akt.

([19]) Se s. 2158–2161 i kommissionens akt.

([20]) Se Takedas redogörelse på s. 2170–2171 i kommissionens akt. Se även Daesangs redogörelse på s. 1933 i kommissionens akt. Se även Daesangs kompletterande inlaga på s. 1963 i kommissionens akt. Se även Kyowas redogörelse på s. 870 och s. 871 i kommissionens akt. Se även Cheils redogörelse på s. 304 i kommissionens akt. Se även Ajinomotos promemoria, s. 2, tredje stycket, på s. 2445 i kommissionens akt.

b) ***Kundfördelning (och marknadsdelning)***

(68) [ ]* och [ ]* försågs som tidigare med produkter av Takeda och [ ]* av Ajinomoto ([21]). Enligt Daesang fanns det ett avtal mellan Takeda och Ajinomoto om att inte sälja till den andras europeiska kunder ([22]).

(69) För att skydda sin försäljning till dessa stora europeiska nukleotidanvändare slöt Takeda och Ajinomoto dessutom avtal med sina främsta kunder, enligt vilka Takeda och Ajinomoto sålde produkter från sina konkurrenter i utbyte mot att konkurrenterna begränsade sin försäljning till de största europeiska nukleotidanvändarna ([23]). Som Cheil uttrycker det ([24]): ”De japanska företagen (Takeda och Ajinomoto) skulle köpa nukleotider från Cheil respektive Miwon (Daseang). I gengäld skulle de koreanska producenterna inte sälja till de tre stora kunderna i Europa och begränsa kvantiteten till Japan” (se exempelvis skälen 78, 81, 84, 86, 100–102, 108, 111, 112, 114, 116, 117, 122 och 123).

(70) Denna kompensationsordning, som var en naturlig följd av systemet med kundfördelning, ledde även till fördelning av marknader på global grundval, vilket bekräftas av Cheil ([25]). I utbyte mot att man avstod från att sälja till vissa kunder köpte de japanska företagen produkter från sina koreanska motparter ([26]). Eftersom dessa kunder fanns på andra marknader än dem på vilka kompensationsförsäljningen skedde ledde detta till uppdelning av marknader (se till exempel skälen 81, 82, 85, 94, 95, 100–102, 110, 112, 122, 124 och 134).

(71) Takeda bekräftar att en integrerad del av kartelluppgörelserna rörde ”fördelning mellan tillverkarna av de årskontrakt för försäljning av nukleotider som ingåtts med följande tre stora kommersiella användare av nukleotider i gemenskapen: nämligen [ ]*, [ ]* och [ ]*”.

([21]) Se Takedas redogörelse på s. 2170 i kommissionens akt.
([22]) Se Daesangs kompletterande inlaga på s. 4, eller s. 1963 i kommissionens akt.
([23]) Se Cheils redogörelse s. 2, andra stycket (på s. 301 i kommissionens akt); Kyowas redogörelse, s. 5, första stycket (på s. 870 i kommissionens akt); Daesangs kompletterande inlaga på s. 1963–1964.
([24]) S. 5 i Cheils redogörelse på s. 304 i kommissionens akt.
([25]) Se Cheils redogörelse s. 4 på s. 303 i kommissionens akt.
([26]) Se Cheils redogörelse, s. 5 (s. 304 i kommissionens akt). Se även s. 1963–1964 i kommissionens akt.

GENOMFÖRANDE

(72) Anordnandet av regelbundna och täta möten mellan dem som detta beslut riktar sig till var en central aspekt av kartellens uppbyggnad. Det har konstaterats att mer än 20 multilaterala möten (som omfattade alla kartellmedlemmar) hölls mellan 1989 och 1998. Parterna höll dessutom regelbundna bilaterala möten under denna period (mer än 35 sådana kontakter har konstaterats). Dessa möten användes till exempel till att förbereda företagens respektive positioner vid de multilaterala mötena. Ibland kontaktade man även varandra per telefon (cirka tio telefonsamtal har identifierats).

(73) Kartellmötena hölls vanligtvis strax före de årliga kontraktsförhandlingarna med de tre stora europeiska kunderna, för att man skulle kunna komma överens om riktpriser och fördelning av dessa kontrakt ([27]). Parterna höll även möten för att se över tillämpningen av riktpriserna vid försäljningsförhandlingarna ([28]), även om översynen av tidigare riktpriser och diskussionerna om de nya riktpriser som skulle tillämpas ofta kombinerades vid ett och samma möte (se till exempel skälen 93, 94, 96, 103, 109, 118, 125, 126, 130, 131 och 141).

(74) Deltagarna utbytte även försäljningspriser och försäljningsvolymer, vilka användes som grundval i deras diskussioner om fastställande av riktpriser ([29]) (se exempelvis skälen 80, 96, 98, 103, 115 och 133).

3. *INLEDANDE KONTAKT*

(75) Cheil medger att vissa möten ägde rum mellan konkurrenterna från och med juli 1988, även om man först angav att mötena mellan 1988 och 1991 inte föreföll gälla EES, utan i stället var inriktade på de japanska och asiatiska marknaderna ([30]).

(76) I en rapport om en affärsresa daterad den 16–28 juli 1988 som Cheil har inlämnat och som bifogas som bilaga 5 till Cheils redogörelse för 2001 står det följande: ”Takeda sade att de anordnade P-möte ([31]) för nukleotider för att avvärja allvarlig konkurrens som förorsakats av Miwons [Daesangs] inträde på marknaden och de uppmanade oss att stödja och delta i P-mötet”.

([27]) Se Takedas redogörelse på s. 2170 och s. 2171 i kommissionens akt.
([28]) Se Takedas redogörelse på s. 2171 i kommissionens akt.
([29]) Se Takedas redogörelse på s. 2170 i kommissionens akt.
([30]) Se s. 1181–1182 i kommissionens akt.
([31]) Avser möten mellan producenter eller möten för att fastställa priser.

(77) Takeda å sin sida hävdar att mötena mellan konkurrenterna initierades runt 1989 ([32]).

(78) Kyowa hävdar å andra sidan att mötena mellan japanska nukleotidproducenter började åtminstone år 1986, men ”[...] tidigare möten ägde eventuellt rum” ([33]). Kyowa hävdar vidare att man anser att ”de främsta aktörerna bakom mötena var Takeda och Ajinomoto. Takeda hade hand om Cheil, och Ajinomoto hade hand om [Daesang]. Takeda samordnade även gruppen.” ([34]).

(79) Ajinomoto medger att representanter för Ajinomoto då och då mötte Cheil, Takeda, Kyowa och Yamasa från och med 1988. Trots att företaget först hade hävdat att man inte hade kunnat hitta någon information om dessa möten för perioden 1988–1991 ([35]), inlämnade man senare olika interna dokument som berörde kontakter under den perioden i sin kompletterande promemoria av den 17 december 2001 ([36]).

(80) En intern promemoria som Ajinomoto har inlämnat visar att representanter för de japanska nukleotidproducenterna (Takeda, Ajinomoto, Kyowa och Yamasa) höll möten den 8 och 10 november 1988 där, vad beträffar den europeiska marknaden, de utbytte information om, och diskuterade och/eller kom överens om de priser som erbjöds eller skulle erbjudas av varje företag till de tre stora slutanvändarna i Europa, dvs., [ ]*, [ ]* och [ ]*, samt riktpriserna på den allmänna marknaden i Europa förutom de tre stora kunderna för kalenderåret 1989 ([37]).

(81) Daesang hävdar ([38]) att man kontaktades första gången av de japanska producenterna strax efter det att man hade börjat producera nukleotider år 1987. Ett möte mellan de japanska producenterna (Daesang talar om ”Sammanslutningen” av japanska producenter) och representanter för Miwon (numera Daesang) anordnades i Tokyo den 5 oktober 1988. Syftet med detta möte var att begränsa Miwons penetrering av den japanska marknaden och att diskutera eventuellt samarbete med de koreanska producenterna. Diskussionerna vid detta möte ledde till att ett ”motköpsavtal” ingicks den 19 december 1988 mellan Ajinomoto och Miwon. Även om det lades fram som ett ”leveranskontrakt” medger Daesang att det muntligen avtalade villkoret för detta kontrakt var att Miwon inte skulle öka sin försäljning till Japan och inte försvåra de japanska producenternas samarbete om världspriserna ([39]).

(82) Detta bekräftas av ett internt fax på Miwon den 9 november 1988 där man nämner förhandlingarna om leveranskontraktet med Ajinomoto, och uppger att ”kontraktet innehåller en klausul om förbud mot ny försäljning”. Daesang hävdar att detta innebar att Ajinomoto bara kunde tänka sig att köpa produkter från Miwon om Miwon inte ökade sin försäljning till Japan ([40]).

(83) Daesang hävdar dessutom att Ajinomoto vid detta möte den 5 oktober 1988 klargjorde att motköp från Miwon skulle göras av Ajinomoto medan motköp från Cheil skulle göras av Takeda. Ajinomoto köpte Miwons produkter genom Takedas distributör, som man använde som täckmantel ([41]).

(84) I detta avseende anger Daesang att initiativet till avtalet togs av de japanska producenterna ([42]), vilket bekräftar Kyowas förklaringar som nämns ovan (”de främsta aktörerna bakom mötena var Takeda och Ajinomoto. [...] Takeda samordnade även gruppen.” ([43])). Uppfattningen att kartellen leddes av de japanska producenterna delas även av Cheil, som uppger att ”den breda kommersiella bakgrunden till de händelser som anges är en där dominerande aktörer försöker skydda ett duopol mot framväxande konkurrens” ([44]).

(85) Ajinomoto hävdar ([45]) i detta avseende att dess roll bör anses vara underordnad den roll som innehades av Takeda, som uppgavs ha initierat och lett kartellens verksamhet: ”På grund av att man saknade ett välorganiserat försäljningsnät i EES [...] och tillkomsten av ytterligare konkurrens från nya koreanska företag, var det Takeda som var intresserat av att skydda sin ledande ställning gentemot [ ]* och [ ]* genom fördelning av kunder och överenskommelser om priser. Möten mellan konkurrenterna initierades av [en representant för Takeda]* [...]. [En representant för Takeda]* ledde mötena och stod för inledningstalen och avslutningstalen. Vid dessa möten ledde han diskussionen och han ritade rutdiagram på en whiteboard. Takeda klagade intensivt om de fick höra att andra företag hade lagt sig under det fastställda priset till [...]* och [...]*.” ([46])

([32]) Se s. 2170 i kommissionens akt.
([33]) Se s. 869 i kommissionens akt.
([34]) Se s. 869 i kommissionens akt.
([35]) Se s. 2030 i kommissionens akt.
([36]) Se s. 2256–2299 i kommissionens akt.
([37]) Se s. 2264–2269 i kommissionens akt.
([38]) Kompletterande inlaga, se s. 2, punkt 1.
([39]) Se s. 1962 i kommissionens akt. Se även s. 986–989 i kommissionens akt.
([40]) Se s. 1962 och 990–992 i kommissionens akt.
([41]) Daesangs kompletterande redogörelse, s. 3. Se även bilagorna K och L till denna.
([42]) Se s. 1961–1962 i kommissionens akt.
([43]) Se s. 4 i Kyowas redogörelse på s. 869 i kommissionens akt.
([44]) Se Cheils redogörelse, s. 2, andra stycket, på s. 301 i kommissionens akt.
([45]) Se s. 2557–2558 i kommissionens akt.
([46]) Detta bestrids av fakta i kommissionens akt. I en intern anteckning av Ajinomoto (se bilaga 11 till Ajinomotos promemoria av den 30 juni 2000, eller s. 2496–2499 i kommissionens akt. Där står det att ”vi [Ajinomoto], i egenskap av ledande tillverkare, liksom Takeda, måste ta ledningen när det gäller att höja priserna och därför är det mest troligt att företaget hamnar i motvind. Vi kan dock inte undgå att ta risker”. Se även bilagorna 7 och 8 till Ajinomotos promemoria på s. 2483–2488 i kommissionens akt).

(86) Enligt Daesang ingicks ett annat motköpsavtal mellan Takeda och Miwon i början av mars 1989. Enligt Daesang framförhandlades detta avtal av Ajinomoto på Miwons vägnar. Kommissionen noterar i sitt svar på meddelandet om invändningar att Ajinomoto bestrider att man framförhandlade ett avtal med Takeda på Miwons vägnar. Villkoren i kontraktet med Takeda gick ut på att Miwon (numera Daesang) inte skulle öka sin försäljning till Japan, att Miwon skulle samarbeta med de japanska producenterna för att höja världspriset för nukleotider och att Miwon skulle samarbeta med (dvs. låta bli att sälja till) de tre stora kunderna ([ ]*, [ ]*, [ ]*).

4. *TILLÄMPNING AV KARTELLAVTALET*

(87) Enligt en rapport om en affärsresa ([47]) hölls det ett möte den 7–23 mars 1989 mellan tillverkare av nukleotider (som Cheil deltog i). I denna rapport framgår det att de närvarande kom överens om att mötas igen i Kyung Ju i Korea den 7 juni 1989 (enligt Daesang är detta möte det möte där man kom överens om riktpriserna för 1989).

(88) I ett internt fax från Miwon Japan till Mitra ([48]) daterat den 30 maj 1989 ([49]) omnämns, utöver leverans till Ajinomoto, ett förestående nukleotidmöte med konkurrenter den 6 och 7 juni 1989 i Kyung Ju i Korea, där representanter för Takeda, Ajinomoto, Miwon samt för de två andra producenterna skulle närvara.

(89) Daesang uppger att man tror att riktprisena för 1989 sattes vid detta producentmöte den 6 och 7 juni 1989 ([50]).

(90) I ett internt fax på Ajinomoto daterat den 9 juni 1989 bekräftas detta möte och där står det följande: ”Vid ett möte som ägde rum i förrgår i Korea sade Takeda till koreanerna att en begäran hade mottagits av [ ]* att minska cif-priset på 27,50 US-dollar till det rådande marknadspriset” ([51]).

(91) Ett internt fax från Ajinomoto daterat den 13 juli visar att Ajinomotos europeiska försäljningskontor ålades att undersöka och bekräfta sin information om Takedas priser vid försäljning av nukleotider till [ ]* och [ ]* och viss information om Takedas och andra producenters låga försäljningspris och försäljningskvantiteter i Västtyskland, Frankrike, Förenade kungariket, Schweiz och Spanien inför ett förestående möte mellan fyra japanska och två koreanska nukleotidproducenter i Taiwan den 7 augusti 1989. Det finns ingen ytterligare information om huruvida detta möte den 7 augusti 1989 verkligen ägde rum eller inte.

(92) Den 5 oktober 1989 möttes representanter från Takeda, Ajinomoto, Cheil, Miwon och två andra producenter på ANA-hotellet i Tokyo för att diskutera priserna för de förestående förhandlingarna med de stora kunderna, inbegripet den europeiska marknaden för 1990, och för att se över genomförandet av avtalet från 1989 om fastställande av priser ([52]).

(93) Det bör dock påpekas att mötet den 5 oktober 1989 enligt Daesang i själva verket bestod av flera möten. Diskussionen om priserna för de europeiska kunderna för 1989 och 1990 fördes bilateralt mellan Takeda och Miwon respektive Takeda och Cheil. Takeda informerade Miwon om att ”Cheil i stort sett samarbetar, vilket visar att Takeda redan har mött Cheil” ([53]). Ett slutligt möte hölls klockan 17.00 samma dag, men det handlade i stort sett bara om frågor som rörde [ ]* marknad.

(94) Slutsatsen drogs att det rådde mycket stor diskrepans mellan riktpriset och det faktiska priset på nukleotider. Riktpriserna (inbegripet i Europa) för 1990 diskuterades på grundval av ”riktlinjerna för prissättning på den europeiska marknaden 1990”, som inlämnats av Takeda. Där anges tre olika riktpriser beroende på den volym som en kund beställer (stor, medelstor eller liten kund). Daesang hävdar dessutom att Takeda med tanke på ett förväntat besök i Korea av en köpare från [ ]* uppmanade Miwon att erbjuda [ ]* ett pris som överensstämde med riktlinjerna (se riktlinjerna nedan).

A) Den europeiska marknaden – föreslagna riktlinjer för 1990

Cif-pris	Målkund	Anmärkningar
30 US-dollar/kg	Mer än 1 000 kg (stor)	Ett parti
31 US-dollar/kg	500–1 000 kg (medelstor)	Ett parti
32 US-dollar/kg	Mindre än 500 kg (liten)	Ett parti

Källa: Bilagorna J & L till Daesangs kompletterande inlaga ([54]).

(95) Vid mötet den 5 oktober 1989 uppgav Takeda även att ”Europa är Takedas territorium” ([55]).

([47]) Se bilaga 5 till Cheils redogörelse på s. 2616–2619 i kommissionens akt.
([48]) Miwon Trading and Shipping Company, ett dotterbolag till Miwon.
([49]) Se s. 1963–1965 i kommissionens akt.
([50]) Se s. 1965 i kommissionens akt.
([51]) Se s. 2259 och 2270–2272 i kommissionens akt (s. 3 och bilaga 2 till Ajinomotos kompletterande redogörelse av den 17 december 2001).
([52]) Se s. 2174, 1009–1015, 1016–1024 respektive 1025–1032 i kommissionens akt.
([53]) Se s. 1965 i kommissionens akt.
([54]) Se Ajinomotos kompletterande inlaga av den 17 december 2001, på s. 4 eller s. 2260 i kommissionens akt.
([55]) Se s. 1009 i kommissionens akt.

(96) Bilaga M till Daesangs kompletterande inlaga. Inlagan ([56]) är ett internt fax från Miwon som följer upp mötet den 5 oktober 1989 där det anges att huvudkontorets (Miwons) grundposition är att försöka följa de japanska företagens grundläggande samarbetsramar. Det anges dessutom att ”de japanska producenterna har sålt (år 1989) till ett mycket lägre pris än riktpriset på den europeiska marknaden [...]*. Man kan därför ifrågasätta om de japanska företagen kommer att följa ovan nämnda prisriktlinje under 1990 års kontraktsperiod”.

(97) Ovan nämnda riktlinjer bekräftas genom ett internt fax på Ajinomoto daterat den 6 oktober 1989 där det specificeras att riktlinjerna överlämnats till de koreanska producenterna. För de japanska producenterna utbyttes dock även en separat uppsättning riktlinjer om de ”priser enligt riktlinjerna” som skulle anges för 1990: 28 US-dollar/kg (52,20 tyska mark/kg) för stora användare och 30 US-dollar/kg (55,80 tyska mark/kg) för andra kunder (stora konton på den allmänna marknaden) ([57]).

(98) I ett internt fax från Ajinomoto daterat den 19 december 1989 rapporterar man om ett möte mellan de japanska producenterna om nukleotidpriserna för 1990 som hölls samma dag. Enligt detta fax sade Takeda att de hade påbörjat förhandlingar med [ ]* och [ ]* under deras två resor till Europa nyligen, men att de inte hade kommit överens. Takeda lämnade en offert till [ ]* på 27,50 US-dollar/kg men Takeda ville erbjuda ett reviderat pris på 26 US-dollar/kg. Takedas förhandlingar med [ ]* hade ännu inte ägt rum ([58]).

(99) Som redan nämnts kontaktade parterna i kartellen ibland varandra på bilateral grundval. Dokumenten i bilagorna N och O till Daesangs kompletterande inlaga är bra exempel på detta.

(100) Bilaga N till Daesangs kompletterande inlaga ([59]) innehåller ett internt fax från Mitra till Miwon Japan daterat den 22 november 1989, där det uttryckligen anges att Takeda hade föreslagit att man, om Miwon gick med på att begränsa sin försäljning till [...]* och [...]*, skulle godta produkter av lägre kvalitet från Miwon som en del av sin motköpsordning.

(101) Bilaga O till Daesangs kompletterande inlaga ([60]) gäller ett telex daterat den 28 november 1989 från Takeda, som Miwon mottog bara några dagar senare. Detta telex innehåller en förteckning över villkoren för Takedas köp av Miwon under 1990 och Takedas begäran till Miwon om att erbjuda [ ]* och [ ]* ett visst pris och att sedan bekräfta att man uppfyllde denna begäran.

(102) Enligt Daesang skulle man inte längre gå med på att samarbeta om prissättningen för [ ]* och [ ]* under 1991 om inte Takeda gick med på att köpa minst 20 ton nukleotider från företaget och man skulle inte samarbeta med avseende på [ ]* om inte Takeda köpte totalt 40 ton. I Daesangs fax daterat den 10 november 1990 ([61]) framgår det att denna fråga diskuterades med [ ]* från Takeda när han besökte Mitra den 7 november 1990. Det står att ”Mitra går med på att samarbeta till fullo för att höja marknadspriset [på världsmarknaden]”. ”Men exporterar i framtiden fritt till Europa med avseende på vissa kundkonton. Vill därför samarbeta med avseende på 1991, endast när det gäller [...]* och [...]*”. ”Dessutom begär [...]* och andra kunder för närvarande offerter och försöker bekräfta kontrakt”. ”Om vi [även i fortsättningen] uppfyller Takedas begäran och säljer till ett högre pris kan vi vara säkra på att vi inte kommer att få [några] kontrakt”. I ett internt fax daterat den 19 november 1990 ([62]) tas samma fråga upp. De exakta villkoren i motköpsordningen var också den främsta fråga som diskuterades vid ett möte mellan Ajinomoto, Takedas distributör och Miwon i Tokyo den 1 maj 1991 ([63]).

(103) Enligt Kyowas redogörelse ([64]) tillkännagav [ ]* från Takeda Takedas priser för [...]* och [...]* för Kyowa vid ett möte i januari 1991, efter ett telefonsamtal som han gjorde till sin motpart på Kyowa, och rapporterade att Takeda ville höja dessa priser till en viss nivå från och med oktober 1991.

(104) Ajinomoto inlämnade en intern promemoria om Takedas förhandlingsstatus för nukleotider för 1992, som antagligen hade skrivits den 21 november 1991. Enligt denna promemoria informerade Takeda Ajinomoto med avseende på kontraktet för 1992 om att ”Takeda försökte höja priset med 2 US-dollar (till 28,50 US-dollar) men förhandlingarna var mycket svåra eftersom prishöjningen skulle vara mycket kännbar i lokal valuta på grund av växelkursen.”. Takeda beklagade sig dessutom över att [ ]* fick bättre priser från Ajinomoto (17,20 US-dollar i stället för Takedas 17,70 US-dollar) och begärde att Ajinomoto skulle erbjuda sig att sälja till ett pris av 18 US-dollar under 1992, vilket skulle vara högre än Takedas pris ([65]).

([56]) Se s. 1033–1036 i kommissionens akt.
([57]) Se s. 2260 i kommissionens akt.
([58]) Se Ajinomotos kompletterande inlaga av den 17 december, s. 4 eller på s. 2260 i kommissionens akt.
([59]) Se s. 1037–1038 i kommissionens akt.
([60]) Se s. 1039–1040 i kommissionens akt.
([61]) Se s. 1041–1044 i kommissionens akt.
([62]) Se s. 1045–1050 i kommissionens akt.
([63]) Se s. 1051–1054 i kommissionens akt.
([64]) Se s. 871 i kommissionens akt.
([65]) Se bilaga 7 till Ajinomotos kompletterande inlaga av den 17 december 2001, eller s. 2285–2287 i kommissionens akt. Se även bilaga 8, eller s. 2288–2290. Den första prisangivelsen (28,50 US-dollar) avser I & G-produkter (blandning av IMP och GMP), och den andra prisangivelsen (17,20–18 US-dollar) avser IMP.

(105) För att minska risken för upptäckt begränsades mötena mellan konkurrenterna ibland till endast några få företag, som sedan agerade på vissa andra konkurrenters vägnar. Daesang hävdar till exempel ([66]) att ett tvådagarsmöte på hög nivå anordnades den 27–28 april 1992 mellan företrädare för Daesang, Cheil och Ajinomoto, som även agerade på andra japanska producenters vägnar eftersom, som Ajinomoto uttryckte det: ”Det skulle se misstänkt ut om de japanska producenterna alla åkte till en koreansk kurort tillsammans”.

(106) Vid detta möte diskuterades samarbetet med avseende på nukleotider. Daesang tror att Ajinomoto också närvarade vid mötet på de andra japanska producenternas vägnar, inbegripet bland annat Takeda ([67]).

(107) Daesang hävdar att representanter från Miwon närvarade vid ett möte i Korea den 30 juni 1992 med representanter från Takeda. Ingen information ges dock om syftet med mötet ([68]).

(108) Riktpriserna för 1993 diskuterades vid ett möte i Tokyo den 20 augusti 1992. Enligt Daesangs redogörelse handlade dagordningen för mötet om samarbete för att fastställa det internationella marknadspriset för nukleotider, ”motköp” och begränsningar av försäljningen till [ ]*-marknaden. Det slutliga målet var, som Takeda uttryckte det, att få till stånd ett världspris, även på den japanska marknaden, och att japanska producenter skulle köpa en avsevärd del av de koreanska producenternas produktion. Det världsriktpris ([ ]*) som lades fram vid mötet låg på mellan 30 US-dollar och 32 US-dollar. Efter en paus i mötet kom man överens om världsriktpriset. Enligt Daesang, ”framgick det tydligt att de japanska företagen hade diskuterat alla frågor sinsemellan före mötet och att de hade kommit överens om en enhetlig presentation” ([69]). Till stöd för sin redogörelse har Daesang tillhandahållit en kopia av en riktprislista som utarbetades av Takeda inför mötet den 20 augusti 1992. Enligt denna prislista skulle riktpriserna för Europa vara 48 tyska mark/kg och 45 tyska mark/kg för de tre stora kunderna ([70]). Enligt Cheil begärde de japanska producenterna vid detta möte att priserna i Europa skulle ges endast i lokal valuta ([71]).

(109) Den 28 januari 1993 möttes deltagarna återigen i Tokyo för att se över ansträngningarna för att uppnå det riktpris som hade satts den 20 augusti 1992. Vid detta möte fattade parterna beslut om huruvida riktpriset från 1992 skulle justeras och de diskuterade hur detta skulle gå till. Daesang hävdar att de två koreanska producenterna ansåg att det var för svårt att höja priserna och bad sina japanska motparter om lov att sälja under riktpriset. De japanska producenterna vägrade. Japanerna hävdade bland annat att koreanerna kunde sälja till Europa till ett lägre pris eftersom de inte omfattades av någon avgift på grund av gemenskapens allmänna preferenssystem för tullavgifter (det allmänna preferenssystemet – GSP). Trots att parterna uppenbarligen inte lyckades komma överens om hur man skulle uppnå riktpriset, bekräftade alla återigen riktpriset ([72]).

(110) Regionala priser diskuterades även för att se om företagen följde det världsriktpris som man hade kommit överens om vid mötet den 20 augusti 1992. I synnerhet priserna i [ ]*, [ ]* och Europa diskuterades. Det förekom även en allmän diskussion om samarbete med avseende på de tre stora europeiska kunderna ([73]).

(111) Ajinomoto, Takeda, Miwon och Cheil möttes återigen i Fukuoka (Japan) den 2 mars 1993. Vid detta möte gjordes en justering av riktpriserna för de olika regionerna för 1993. Diskussioner förekom även för att klargöra villkoren i motköpsavtalen, eftersom samarbetet inte alltid gick så smidigt som de japanska producenterna önskade. Cheil uppger att det försök som gjordes vid detta möte för att fastställa priset i gemenskapen gick om intet på grund av att de koreanska producenterna ville erbjuda ett annat pris eftersom de gynnades av det allmänna preferenssystemet. Cheil drar slutsatsen att ”det faktiskt var de koreanska företagen som förhindrade att uppgörelsen löpte mer smidigt” ([74]).

(112) Daesangs protokoll från mötet ([75]) ger dock en mer detaljerad bild av händelserna. Enligt Daesang leddes mötet i början av Ajinomotos vice verkställande direktör, som hotade med att upphöra med motköpen om de koreanska företagen fortsatte att försumma samarbetet, med avseende på de tre stora kunderna, när det gällde att upprätthålla det överenskomna världspriset och begränsa försäljningen till Japan. Cheil och Daesang var överens om att motköpen måste fortsätta och de kom därför överens med de japanska producenterna om att förbättra sina ansträngningar att samarbeta. Daesang uppger att man kom överens om att samarbeta med avseende på de tre stora kunderna men att man ville att Ajinomoto och Takeda ökade den mängd nukleotider som de köpte från Daesang. En diskussion ägde slutligen rum om hur samarbetet skulle kunna genomföras, regleras och kontrolleras.

([66]) Se s. 1970–1971 i kommissionens akt.
([67]) Se s. 1061–1066 i kommissionens akt.
([68]) Se s. 1067–1068 i kommissionens akt.
([69]) Se s. 1069 och s. 1070–1071 i kommissionens akt, se även s. 392–393 i kommissionens akt.
([70]) Daesang förklarar att dessa siffror avser I & G. En omvandlingsnivå för priserna på IMP respektive GMP återfinns separat i slutet av samma riktpristabell.
([71]) Se Cheils redogörelse, s. 4, nr 2.
([72]) Se s. 1072–1073 i kommissionens akt.
([73]) Se s. 1072–1073 i kommissionens akt.
([74]) Se Cheils redogörelse, s. 5, nr 5.
([75]) Se s. 395–396 i kommissionens akt.

(113) Under återstoden av 1993 tog Miwon emot flera besök av representanter för Takeda och Ajinomoto. Vid dessa besök diskuterades samma frågor, dvs. samarbetet med avseende på de tre stora kunderna och priserna på världsmarknaden ([76]).

(114) Ytterligare möten anordnades i Seoul och Tokyo och parterna hade regelbunden telefonkontakt (dvs. möten mellan Takeda och Cheil den 7 och den 26 maj 1993 och den 30 augusti 1993, ett möte mellan Ajinomoto, Takeda, Cheil och Miwon den 7 juli 1993). De flesta av dessa kontakter handlade om genomförande av motköpsordningen (dvs. priser och kvantiteter), eller om klagomål på att en av de (koreanska) deltagarna inte tillämpade riktpriserna.

(115) Priserna för specifika kunder diskuterades också: Den 13 september 1993, till exempel, ringde Takeda upp Cheil för att informera Cheil om de priser som skulle erbjudas de tre stora europeiska kunderna ([ ]*, [ ]* och [ ]*). Dessutom diskuterades förhållandet mellan IMP-, GMP- och I & G-priser (se Cheils redogörelse).

(116) Den 25 januari 1994 höll Cheil och Takeda ett möte för att diskutera en fortsättning av motköpsavtalet. Man kom överens om att kvantiteten och priset skulle ligga kvar på 1993 års nivå. Enligt Cheil klagade Takeda på att Cheil inte följde den befintliga ordningen för Europa, [ ]* och [ ]*. Takeda lär exempelvis ha klagat inför Cheil på att [ ]* hade uppmanat Takeda att sänka sitt IMP-pris till 16,5 US-dollar/kg efter det att Cheil hade erbjudit [ ]* denna nivå.

(117) Cheil hävdar att dess protokoll från detta möte tydligt anger att de befintliga japanska producenterna spelade en ledande roll. Efter diskussioner mellan Cheil och Takeda om den japanska industrins motköp lär Takeda ha uppgett att ett slutligt beslut i denna fråga skulle tas vid ett möte mellan Ajinomoto och Takeda ([77]).

(118) Den 25 augusti 1994 ([78]) ägde ett möte rum i Tokyo. Protokollet från mötet mellan Cheil och Miwon visar att de internationella marknadspriserna och försäljningspriserna på nukleotider diskuterades vid detta möte. Parterna utbytte sina åsikter om de nya riktpriser som skulle erbjudas. Japanerna ville höja de internationella priserna. Enligt Cheils rapport från detta möte ([79]) föreslog Takeda att parterna skulle höja priset till 30 US-dollar/kg på en gång, medan de andra föreslog att de skulle höja priset stegvis med 1–2 US-dollar/kg. Cheil hävdar att japanerna klagade på att de koreanska företagen inte följde överenskommelserna.

(119) Parterna diskuterade slutligen sitt samarbete med avseende på de tre stora europeiska kunderna. Ajinomoto uppmanade Cheil och Daesang att avstå från att sälja till [ ]*. Man kom överens om att hålla ett möte till i Seoul i mitten av september 1994, där följande frågor skulle diskuteras: ”a) Prishöjning: fastställande av riktpriset till 30 US-dollar/kg, b) Cheil och Miwon skulle klargöra sin inställning till de tre stora kunderna (i synnerhet [ ]*)” ([80]).

(120) Lite tidigare, den 7 och 8 juli 1994, hade ett möte ägt rum mellan de japanska och koreanska producenterna om 1995 års priser på den europeiska marknaden. Det framgår av Cheils protokoll från detta möte att de japanska producenterna insisterade starkt på att höja priserna år 1995. De koreanska producenterna uppmanades erbjuda ett kilopris som låg 2 US-dollar lägre än priset på de japanska produkterna. Protokollet innehåller en intern promemoria med följande tydliga budskap: ”Försök att höja priset på grund av bristen på koreanska producenter och yenens värdeökning” ([81]).

(121) Enligt Cheil hölls det ett möte till den 6 oktober 1994 mellan Ajinomoto, Takeda och Cheil på Hotel Lotte i Seoul där det koreanska samarbetet i Europa med avseende på de tre stora kunderna diskuterades. Andra frågor på dagordningen var det koreanska samarbetet på [ ]* marknad och en överblick över [ ]* marknad (inbegripet Cheils försäljning till en av [ ]* kunder, som redan var föremål för oenighet mellan Cheil och de japanska producenterna). Cheil hävdar att man inte gjorde några åtaganden vid detta möte, och att man använde Miwons frånvaro som ursäkt ([82]).

(122) I ett internt fax från Ajinomoto daterat den 17 oktober 1994 omnämns ett telefonsamtal mellan Miwon, Cheil och Ajinomoto som visar att Ajinomoto uppmanade Cheil att lämna en offert till [ ]* Europe en vecka före Ajinomotos offert till samma företag. Cheil svarade att de godtog detta om Miwon godtog det först. Vad beträffar priset, sade Cheil att man skulle instruera sitt folk att erbjuda ett försäljningspris på 49,50 tyska mark/kg men vägrade att erbjuda ett pris på 50 tyska mark/kg. Miwon krävde att Ajinomoto köpte ytterligare produkter från Miwon som ett villkor för att godta Ajinomotos begäran om att ge [ ]* ett högt pris.

(123) Takeda och Miwon möttes i Seoul den 6 februari 1995 ([83]) för att diskutera världspriserna på nukleotider och villkoren för motköp.

([76]) Se s. 1935 i kommissionens akt.
([77]) Se s. 306 i kommissionens akt.
([78]) Daesang hävdar att de japanska producenterna hade ett förberedande möte den 24 augusti 1994 för att förbereda mötet den 25 augusti 1994 med de två koreanska producenterna (se s. 5 i företagets redogörelse, på s. 1935 i kommissionens akt).
([79]) Se s. 392–393 i kommissionens akt.
([80]) Se s. 397–404 i kommissionens akt.
([81]) Se Cheils redogörelse s. 6 och bilaga 5.
([82]) Se s. 307 i kommissionens akt.
([83]) Se s. 1937 och s. 405–410 i kommissionens akt.

(124) Den 16–17 oktober 1995 hölls det ett möte på Takedas huvudkontor i Tokyo. Ajinomoto, Takeda, Cheil och Daesang närvarade. Enligt Daesang diskuterade man världsmarknaden för nukleotider och situationen med avseende på de tre stora kunderna. De nuvarande priserna i olika länder och regioner (inbegripet Europa) diskuterades för att klargöra om riktpriserna följdes eller om de skulle justeras. Ajinomoto angav de priser som andra producenter skulle erbjuda [ ]*, och de andra producenterna gick med på det. Takeda lär ha gjort samma sak med avseende på [ ]* och [ ]* och de övriga, även Ajinomoto, gick med på detta ([84]).

(125) Före detta möte ägde flera andra möten rum mellan parterna bilateralt och mellan de fyra producenterna. Daesang hävdar att man mellan april och den 16 oktober 1995 var med på cirka tre eller fyra möten med Ajinomoto på MITRA:s huvudkontor i Seoul och cirka ett eller två möten med Takeda på samma kontor. Cirka två eller tre möten ägde rum i ett konferensrum på Lotte Hotel, där alla fyra producenterna var med. På vart och ett av dessa möten såg parterna över priserna i olika regioner för att kontrollera om de riktpriser man kommit överens om följdes eller skulle behållas, sänkas eller höjas. Några av riktpriserna höjdes (dvs. riktpriset för [ ]* behölls även om det omvandlades till ett pris per pund i stället för ett kilopris). Parterna diskuterade även och godtog idén om att höja marknadspriserna i olika regioner som en grundval för att höja priset för de tre stora europeiska kunderna ([85]).

(126) Deltagarna i kartellen möttes i Seoul i december för att se över 1995 års samarbete. Enligt mötesrapporten ([86]) ledde Ajinomoto mötet och tackade alla för deras samarbete under 1995, vilket hade lett till ett effektivt genomförande av höjningar av nukleotidpriserna och man uppmanade alla att fortsätta samarbetet under 1996 för att höja nukleotidpriserna ytterligare. C.H. Kim från Daesang lär ha sagt att han avsåg att göra detta och de andra deltagarna ”instämde genom att nicka eller säga något med den innebörden”.

(127) Enligt Daesangs redogörelse ([87]) möttes de fyra producenterna (Takeda, Ajinomoto, Daesang och Cheil) i Seoul den 7 mars 1996 för att fastställa riktpriserna för 1996 vid försäljning till de tre stora kunderna. Ajinomoto föreslog ett internationellt riktpris på 35 US-dollar/kg. Med avseende på den europeiska marknaden i allmänhet föreslog Takeda att ett nytt pris skulle tillämpas i Europa före augusti månads utgång år 1996. Ajinomoto föreslog att detta pris skulle fastställas till 51 tyska mark/kg. Takeda inlämnade en kopia av sin rapport om detta möte till kommissionen ([88]).

(128) Enligt denna mötespromemoria var deltagarna eniga om en prishöjning som skulle genomföras år 1996. Varje företag bekräftade att man inte skulle ändra den aktuella leveransnivån och instämde i att en prishöjning skulle prioriteras högst. Enligt mötesprotokollet diskuterade parterna en förbättring av 1996 års priser, med 1997 års prisplan för de tre stora europeiska kunderna i åtanke. Man kom överens om att riktpriset för de tre stora företagen skulle vara 35 US-dollar/kg (en höjning med cirka 10 %) baserat på US-dollar. För att uppnå detta pris skulle nukleotidproducenterna utarbeta en prishöjningstidsplan för de allmänna marknadspriserna, som borde nå nivån 35 US-dollar/kg under september/oktober [1996].

(129) Den 21 maj 1996 begärde och fick Ajinomoto ett möte med Miwon om Miwons lågprisförsäljning i Europa. Med avseende på Europa informerade Ajinomoto Miwon om att man höll på att förhandla fram priset för andra halvåret 1996 med de europeiska kunderna, men att en prishöjning i Tyskland och Spanien skulle vara mycket svår att genomföra. Ajinomoto påpekade att priset i Spanien låg på 44–45 tyska mark/kg, men att det borde ha varit 49 tyska mark/kg på grundval av priset år 1995. Man enades om ett europeiskt riktpris på 50 tyska mark/kg i juni 1996, med undantag för försäljning till de tre stora kunderna ([89]).

(130) Samma dag mötte Ajinomoto även Cheil i syfte att diskutera genomförandet av de överenskomna prishöjningarna. Cheil lär ha sagt att sådana prishöjningar inte skulle vara möjliga i Europa före juli 1996. Ajinomoto insisterade på att de överenskomna priserna skulle genomföras före augusti månads utgång år 1996 ([90]).

(131) Enligt Daesangs kompletterande inlaga ([91]) påbörjades diskussioner om de priser som skulle tas ut av de tre stora kunderna under 1997 vid ett möte den 3 juli 1996. Takeda föreslog ett nytt europeiskt riktpris och övriga parter kommenterade förslaget vid mötet.

([84]) Se s. 1075 i kommissionens akt.
([85]) Se s. 1937–1939 och 405–423 i kommissionens akt.
([86]) Se s. 1076 i kommissionens akt.
([87]) Se s. 10 i företagets redogörelse eller s. 1940 i kommissionens akt. Se även bilaga 12 till dess redogörelse på s. 426–427 i kommissionens akt.
([88]) Takeda uppmärksammar helt korrekt i sitt svar på meddelandet om invändningar att man hade bekräftat att även om promemorian avser den 17 mars 1996, och inte den 7 mars, är det mötet den 7 mars som avses. (Promemorian innehåller dessutom slutsatserna från mötet, även om de hade antecknats den 12 mars 1996.
([89]) Se s. 1941 i kommissionens akt.
([90]) Se bilaga 5 till Cheils redogörelse på s. 2610–2612 i kommissionens akt.
([91]) Se s. 12 och s. 13 i Daesangs redogörelse på s. 1942–1943 i kommissionens akt.

(132) Miwon och Takeda möttes igen den 9 juli 1996 i New Jersey i USA och diskuterade världsmarknadspriset på nukleotider. Takeda bad Daesang att samarbeta vid prissättningen ([92]).

(133) Sommaren 1996 möttes Ajinomoto, Takeda, Miwon och Cheil igen för att diskutera den aktuella situationen på nukleotidmarknaderna, även i Europa, och utbyta information om försäljningspriserna ([93]).

(134) Vid ett möte den 29 augusti 1996 i Seoul informerade Takeda de övriga ([94]) om det pris företaget tänkte erbjuda [ ]* under 1997 och uppmanade de övriga att erbjuda ett högre pris (54 tyska mark/kg). Takeda uppmanade även de andra att informera Takeda om [ ]* begärde en prisoffert av dem. Takeda föreslog även olika förklaringar som kunde ges åt kunderna för att motivera en prishöjning ([95]).

(135) Det bör även påpekas att de bilaterala mötena även användes för att påverka resultaten från de ”allmänna” mötena mellan konkurrenterna. Ajinomoto och Miwon anordnade till exempel ett möte den 28 augusti 1996, en dag före det verkliga mötet mellan konkurrenterna, där Ajinomoto förespråkade en prishöjning för kunden [ ]* för 1997. Enligt Daesang ville Ajinomoto säkra stödet från Miwon innan det verkliga mötet mellan konkurrenterna ägde rum ([96]).

(136) Takeda hävdar i detta avseende att Ajinomoto, efter en amerikansk utredning av Ajinomotos inblandning i en världsomspännande lysinkartell, undvek att närvara vid fyrpartsmötena med andra nukleotidproducenter (från och med augusti 1996), trots att företaget fortsatte att delta i nukleotiduppgörelserna. Företaget fortsatte i stället sina bilaterala kontakter med Takeda, vilka vanligtvis ägde rum före eller efter dessa möten. Enligt Takeda förväntade sig Ajinomoto att Takeda använde den information man fått av Ajinomoto som underlag för samtalen med de koreanska producenterna ([97]). I sitt svar på meddelandet om invändningar hävdar Ajinomoto att dessa anklagelser är inkorrekta och inte styrks av bevis. Exakt hur länge Ajinomoto deltog i kartellen diskuteras mer utförligt i avsnittet ”Överträdelsens varaktighet”.

(137) Enligt Daesang informerades man av Takeda om att alla parter hade kommit överens om priserna för de tre stora kunderna vid en golfkurs som anordnats mellan representanter för Miwon och Takeda i New Jersey den 10 september 1996.

(138) Enligt en rapport som inlämnats av Takeda hölls det ett möte i mars 1997 mellan Takeda, Cheil och Daesang där man kom överens om riktpriser på 30 US-dollar ([98]).

(139) Riktpriserna för 1997 visade sig vara svåra att upprätthålla. Ett möte anordnades i Seoul den 26–28 maj 1997. Enligt Takedas rapport om detta möte ([99]) kom man överens om att sätta det aktuella priset utomlands till 25 US-dollar/kg för 1997, ”en nivå som ligger lägre än de 30 US-dollar som man kom överens om vid mötet i mars 1997”. I rapporten står det för övrigt att ”med utgångspunkt i bedömningen att prishöjningar behövs innan nästa års kontrakt framförhandlas med de olika stora europeiska företagen till hösten, utbytte vi åsikter med de två företagen (Cheil och Daesang) om räckvidden för prisförbättringarna och tidsanpassningen (tidsplaner)”.

(140) De kom slutligen överens om en höjning upp till 29–31 US-dollar/kg för följande år. Ett avtal om fastställande av priser gjordes dessutom med avseende på [ ]*, en av de europeiska kunderna. Enligt Takedas rappor från mötet ([100]), låg det avtalade priset för [ ]* som man kom överens om för 1997 på 48 tyska mark/kg eller 32 US-dollar/kg. En ökning med cirka 6 % (51 tyska mark/kg) eftersträvades men Takeda medgav att det skulle bli svårt att uppnå det priset.

(141) Takeda besökte Miwon i Amsterdam den 3 juni 1997. De frågor som diskuterades vid detta möte var nukleotidmarknaden i Europa, Miwons försäljning till [ ]*, [ ]* och [ ]* och utbytet av information om priserna i Europa och möjligheterna till prishöjningar. Ett liknande möte hölls mellan Takeda och Cheil i Frankfurt den 9 juni 1997 där information också utbyttes om priserna i Europa, och möjligheten att höja dessa priser togs upp ([101]).

(142) Takeda mötte Miwon igen i New Jersey i USA den 10 juli 1997 och den 16 september 1997 för att diskutera nukleotidmarknaden i allmänhet ([102]).

(143) Enligt Takedas företagsredogörelse mötte Takedas [ ]* sin nya motpart på Ajinomoto för första gången den 25 juli 1997. Vid detta möte, som ägde rum på en restaurang i Tokyo, diskuterade de hur nukleotidmarknaden hade organiserats mellan tillverkarna under de senaste åren och de utbytte sina företags ståndpunkter kring prisstrategin. Ajinomoto, å andra sidan, hävdar att ”europeiska riktpriser eller kunder inte diskuterades” vid detta eller senare möten, såvitt man minns.

([92]) Se Daesangs redogörelse på s. 1943 i kommissionens akt.
([93]) Se Daesangs redogörelse på s. 1944 i kommissionens akt.
([94]) Cheil, Daesang och Ajinomoto
([95]) Se s. 1945 i kommissionens akt.
([96]) Se s. 1944 i kommissionens akt.
([97]) Se s. 2171–2172 i kommissionens akt.
([98]) Se s. 2146 i kommissionens akt.
([99]) Se s. 2146 i kommissionens akt.
([100]) Se s. 1946 i kommissionens akt.
([101]) Se s. 2217–2220 i kommissionens akt.
([102]) Se Daesangs redogörelse på s. 1947 i kommissionens akt.

(144) Den information som Takeda tillhandahåller om detta möte, och om mötet i september 1997 ger en något annorlunda bild. I Takedas rapport om mötet ([103]) står det tydligt att Ajinomoto informerade Takeda om ”att Ajinomoto redan hade föreslagit en höjning med 10 % i tyska mark (till cirka 51 tyska mark?) för sina distributörer under nästa år [...]”. Takeda nämnde för Ajinomoto att ”de förstod höjningen av priset i tyska mark med en förändring av priset i US-dollar i åtanke, men att [detta] berodde på hur detta meddelades de andra företagen, Takeda, Cheil och Miwon”. Takeda meddelade även Ajinomoto att man skulle fatta beslut om priserna för [ ]* och [ ]*, på grundval av den undersökning av den europeiska marknaden som planerades för början av oktober ([104]).

(145) Cirka en månad senare mötte Takeda representanter för Cheil och Miwon var för sig vid bilaterala möten den 27–29 augusti 1997. Enligt Takeda var den främsta frågan vid mötena motköpsavtalen, men det är möjligt att företagen även nämnde de förestående årliga kontraktsförhandlingarna med de ”tre stora kunderna” vid detta möte. Daesang hävdar att man även mötte Takeda i USA den 10 juli 1997 och den 16 september 1997 för att diskutera nukleotidmarknaden i allmänhet ([105]).

(146) I september 1997 möttes Takeda och Ajinomoto återigen. Enligt Takeda förklarade Ajinomoto att man eftersträvade en prishöjning med 15 % för 1998, eller en minsta prishöjning med 10 % ([106]). I ett dokument från tiden för de påtalade omständigheterna som Takeda inlämnade till detta möte ([107]) hävdas det att ”varje företags huvudkontor förefaller ha beslutat sig för det pris som A[jinomoto], C[heil] och MW (Miwon/Daesang) erbjuder [ ]* och det pris som T[akeda] erbjuder [ ]*, [ ]* införkontraktsförhandlingarna för nästa år. Vi antog att C[heils] och MW:s (Miwons) produkter skulle omfattas av det allmänna preferenssystemet (GSP) i Europa” ([108]).

([103]) Se s. 2223 i kommissionens akt.

([104]) I sitt svar på kommissionens meddelande om invändningar bestrider Ajinomoto Takedas beskrivning av dessa händelser, vilket diskuteras ytterligare i avsnittet ”Överträdelsens varaktighet”.

([105]) Se s. 1947 och 1974 i kommissionens akt.

([106]) Se sidan 2176 i kommissionens akt. Ajinomoto bestrider beskrivningen av hur det gick till, vilket diskuteras ytterligare med avseende på varaktigheten för Ajinomotos medverkan i överträdelsen.

([107]) Se s. 2224 i kommissionens akt.

([108]) Den översättning som Ajinomoto tillhandahåller i sin redogörelse av den 29 november 2002 lyder på följande sätt: ”Det verkar som om huvudkontoren för varje företag har studerat och preliminärt fastslagit det pris som skall föreslås vid förhandlingarna om nästa års kontrakt som skall hållas i oktober och november av A, C, MW med [...]* och av T med [...]* och [...]*-grupperna. Under förutsättning att C:s och MW:s produkt kommer att omfattas av det allmänna preferenssystemet (GSP) även under nästa år”.

(147) Enligt Daesang höll Miwon ett möte med Takeda i Seoul i oktober 1997 där de förde en allmän diskussion om de sjunkande priserna på nukleotider på världsmarknaden ([109]).

(148) Cheil hävdar att man höll möten med Takeda den 24 och 26 mars 1998 i Seoul där nukleotidmarknaden och nukleotidproduktionen i världen diskuterades ([110]). Ytterligare ett möte den 2 juni 1998 mellan Cheil och Takeda har konstaterats och Cheil hävdar att de frågor som diskuterades var de lägre priserna på nukleotider och Cheils lågprisförsäljning på den japanska marknaden.

(149) Inga fler kartellrelaterade möten har konstaterats.

DEL II – RÄTTSLIG BEDÖMNING

A. BEHÖRIGHET (TILLÄMPNING AV FÖRDRAGET OCH EES-AVTALET)

1. *FÖRHÅLLANDE MELLAN FÖRDRAGET OCH EES-AVTALET*

(150) De uppgörelser som anges ovan tillämpades på de flesta medlemsstaterna och på EES (Norge och Österrike, innan landet anslöts till gemenskapen).

(151) EES-avtalet, som innehåller konkurrensföreskrifter som motsvarar dem i fördraget, trädde i kraft den 1 januari 1994. Detta beslut omfattar därför tillämpningen från och med detta datum av dessa regler (främst artikel 53.1 i EES-avtalet) på de uppgörelser mot vilka invändningar har gjorts.

(152) I den mån uppgörelserna påverkade konkurrens och handel mellan medlemsstaterna är artikel 81 i fördraget tillämplig. I den mån kartellerna påverkade handeln mellan gemenskapen och EFTA-länderna eller mellan de EFTA-länder som ingick i EES är artikel 53 i EES-avtalet tillämplig.

(153) Om ett avtal eller en praxis endast påverkar handeln mellan medlemsstaterna behåller kommissionen sin behörighet och tillämpar artikel 81.1 i fördraget. Om ett avtal endast påverkar handeln mellan EFTA/EES-länder har EFTA:s övervakningsmyndighet (ESA) ensam behörighet och tillämpar EES konkurrensregler, i synnerhet artikel 53.1 i EES-avtalet ([111]).

([109]) Se Daesangs redogörelse på s. 1947–1948 i kommissionens akt.

([110]) Se s. 309 i kommissionens akt.

([111]) Enligt artikel 56.1 b i EES-avtalet, och utan att det påverkar kommissionens behörighet när det gäller handel mellan medlemsstaterna, är EFTA:s övervakningsmyndighet även behörigt i de frågor där omsättningen hos de berörda företagen inom EFTA-området motsvarar 33 % eller mer av deras omsättning i EES.

(154) I detta fall är kommissionen behörig att tillämpa både artikel 81.1 i fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet på grundval av artikel 56 i det avtalet eftersom kartellen hade en påtaglig inverkan på handeln mellan medlemsstaterna ([112]).

B. TILLÄMPNING AV ARTIKEL 81 I FÖRDRAGET OCH ARTIKEL 53 I EES-AVTALET

1. *ARTIKEL 81.1 I FÖRDRAGET OCH ARTIKEL 53.1 I EES-AVTALET*

(155) I artikel 81.1 i fördraget förbjuds såsom oförenliga med den gemensamma marknaden alla de avtal mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som kan påverka handeln mellan medlemsstaterna och som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrida konkurrensen inom den gemensamma marknaden, särskilt sådana som innebär att inköps- eller försäljningspriser eller andra affärsvillkor direkt eller indirekt fastställs, att produktion eller marknader begränsas eller kontrolleras, eller att marknader eller inköpskällor delas upp.

(156) Artikel 53.1 i EES-avtalet (som har artikel 81.1 i fördraget som förlaga) innehåller ett identiskt förbud mot avtal, beslut och samordnade förfaranden, men där ersätts villkoren om inverkan på handeln mellan medlemsstaterna med ”mellan avtalsslutande parter” (i detta sammanhang innebär ”avtalsslutande parter” gemenskapen och de (dåvarande) enskilda EFTA-länderna), och (hindra, begränsa, eller snedvrida konkurrensen) ”inom den gemensamma marknaden” ersätts med ”inom det territorium som omfattas av ... [EFTA-] avtal[et]”.

2. *AVTAL OCH SAMORDNADE FÖRFARANDEN*

(157) I artikel 81.1 i fördraget och artikel 53 i EES-avtalet förbjuds avtal, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden.

(158) Ett avtal kan sägas föreligga om parterna har en gemensam plan som begränsar eller sannolikt kommer att begränsa deras enskilda kommersiella agerande genom att innehålla riktlinjer för deras ömsesidiga åtgärder eller avstående från åtgärder på marknaden. Den behöver inte vara skriftlig, inga formaliteter behövs, och den behöver inte innehålla några sanktioner eller kontrollåtgärder. Att det finns ett avtal kan framgå direkt eller indirekt av parternas beteende.

(159) I sin dom i de förenade målen T-305/94 etc. Limburgse Vinyl Maatschappij N.V. med flera mot kommissionen (PVC II) ([113]), hävdade förstainstansrätten (i punkt 715) att ”det framgår av fast rättspraxis att det är fråga om avtal i den mening som avses i artikel [81.1] i fördraget så snart de aktuella företagen har gett uttryck för sin gemensamma vilja att agera på marknaden på ett bestämt sätt”.

(160) Ett ”avtal” i den mening som avses i artikel 81.1 i fördraget förutsätter inte samma visshet som skulle krävas för genomförandet av ett affärsavtal enligt civilrätten. När det gäller en komplex kartell som har funnits länge, kan dessutom termen ”avtal” tillämpas inte bara på en övergripande plan eller på de villkor som uttryckligen anges, utan även på tillämpningen av det avtalade på grundval av samma mekanismer och i samma gemensamma syfte.

(161) Som EG-domstolen (som fastställer förstainstansrättens dom) påpekar i punkt 81 i mål C-49/92 P kommissionen mot Anic Partecipazioni SpA ([114]), framgår det av de uttryckliga villkoren i artikel 81.1 i fördraget att avtalet kan bestå inte bara av en enstaka handling, utan även av en serie handlingar eller av ett fortlöpande beteende.

(162) En komplex kartell kan sålunda betraktas som en enda fortlöpande överträdelse under den tid den existerade. Avtalet kan mycket väl skilja sig åt vid olika tidpunkter och dess mekanismer kan anpassas eller förstärkas med hänsyn till den senaste utvecklingen. Giltigheten av denna bedömning påverkas inte av möjligheten att en eller flera element av en serie handlingar eller av ett fortlöpande beteende var för sig skulle kunna vara ett brott mot artikel 81.1 i fördraget.

(163) Även om en kartell är ett gemensamt förehavande kan varje deltagare i avtalet ha sin egen specifika roll att spela. En eller flera deltagare kan spela en dominerande roll som ledare. Interna konflikter och rivaliteter, eller till och med fusk, kan förekomma, men de hindrar inte att uppgörelsen utgör ett avtal/samordnat förfarande i den mening som avses i artikel 81.1 i fördraget, om det finns ett enda gemensamt och varaktigt syfte.

(164) Det faktum att varje deltagare i en kartell kan spela en roll som återspeglar dess egen specifika situation fråntar den inte dess ansvar för överträdelsen som helhet, även för andra deltagares agerande, med samma olagliga syfte och samma konkurrenshämmande inverkan. Ett företag som deltar i den gemensamma olagliga uppgörelsen genom ett agerande som bidrar till att det gemensamma målet uppnås är, under hela den period som det deltar i den gemensamma uppgörelsen, även ansvarigt för de andra deltagarnas handlingar som ingår i samma överträdelse. Detta är förvisso fallet när det konstateras att företaget i fråga kände till övriga deltagares överträdelser eller rimligen kunde förutse dem och företaget var berett att acceptera risken (EG-domstolens dom i mål C-49/92 P, kommissionen mot Anic, punkt 83).

([112]) Se avsnitt 5 ”Inverkan på handeln mellan medlemsstaterna och mellan parterna i EES-avtalet”.

([113]) REG 1999, s. II-931.

([114]) REG 1999, s. I-4125.

(165) I artikel 81 i fördraget ([115]) skiljer man mellan begreppen ”samordnade förfaranden”, ”avtal mellan företag” och ”beslut av företagssammanslutningar”, för att förbudet i artikeln skall omfatta alla former av samordning mellan företag som, utan att ha nått det skede där ett uttryckligt avtal har ingåtts, innebär medvetet praktiskt samarbete dem mellan för att undvika konkurrens. Även om parterna inte uttryckligen har medverkat i en gemensam plan där deras agerande på marknaden definieras, utan medvetet antar eller använder sig av eller deltar i sådana system som bygger på hemliga överenskommelser och som underlättar en samordning av deras kommersiella agerande, kan beteendet omfattas av artikel 81.1 i fördraget som ett ”samordnat förfarande” ([116]).

(166) Kommissionen behöver dock inte, i synnerhet om det rör sig om en komplex varaktig överträdelse, betrakta den som enbart en eller annan av dessa former av olagligt beteende ([117]). Begreppen avtal och samordnat förfarande är flyktiga och kan överlappa varandra. Det kanske inte ens går att göra en sådan åtskillnad, eftersom en överträdelse samtidigt kan låna drag från varje form av förbjudet beteende, även om vissa av överträdelsens yttringar, om de betraktas var och en för sig, skulle kunna sorteras in under ett begrepp snarare än ett annat. Det skulle dock aldrig vara fel, analytiskt sett, att dela upp något som helt klart är en fortlöpande gemensam uppgörelse med ett och samma övergripande syfte i flera olika överträdelsetyper. En kartell kan således samtidigt utgöras av ett avtal och ett samordnat förfarande. I artikel 81 anges ingen specifik kategori för en komplex överträdelse av föreliggande typ ([118]).

([115]) I EG-domstolens och förstainstansrättens rättspraxis som analyseras under denna rubrik med avseende på tolkningen av termerna ”avtal” och ”samordnade förfaranden” i artikel 81 i fördraget uttrycks principer som var väl etablerade innan EES-avtalet undertecknades. Därför är den tillämplig på dessa termer även i den mån de används i artikel 53 i EES-avtalet. Hänvisningar till artikel 81 i fördraget är därför även tillämpliga på artikel 53 i EES-avtalet.

([116]) Se förstainstansrättens dom i mål T-7/89 Hercules mot kommissionen, Rec. 1991, s. II-1711, punkt 256. Se även mål 48/69, Imperial Chemical Industries mot kommissionen, Rec. 1972, s. 619, punkt 64, och de förenade målen 40–48/73, etc. Suiker Unie med flera mot kommissionen, Rec. 1975, s. 1663.

([117]) Se även domen i PVC II, där det står följande: ”När det gäller en komplex överträdelse, i vilken flera producenter varit inblandade under lång tid och som syftat till att åstadkomma en gemensam reglering av marknaden, kan det inte krävas att kommissionen, i förhållande till varje företag och vid varje tidpunkt, skall kunna kvalificera överträdelsen som antingen avtal eller samordnat förfarande, i synnerhet som artikel [81] i fördraget under alla omständigheter omfattar båda dessa slag av överträdelse”.

([118]) Dom av förstainstansrätten i mål T-7/89 Hercules mot kommissionen, punkt 264.

3. *EN ENDA FORTLÖPANDE ÖVERTRÄDELSE*

(167) I detta fall använde tillverkarna av nukleotider under en lång period en gemensam plan där riktlinjerna för deras agerande på marknaden definierades och där deras enskilda kommersiella agerande begränsades. Som sådan påminner uppgörelsen om ett avtal i den mening som avses i artikel 81.1 i fördraget, även om vissa delar av det olagliga beteendet vid behov skulle kunna beskrivas som ett samordnat förfarande.

(168) Från slutet av 1988 till och med juni 1998 finns det överväldigande bevis på förekomsten av denna enda och fortsatta hemliga samverkan på EES-marknaden för nukleotider mellan Takeda ([119]), Ajinomoto ([120]), Daesang ([121]) och Cheil ([122]), som tillsammans står för i stort sett hela marknaden. Parterna uttryckte sin gemensamma avsikt för varandra att bete sig på ett visst sätt på marknaden och de använde sig av en gemensam plan för att begränsa sitt enskilda kommersiella beteende. Avtalet om att använda sig av denna plan i syfte att begränsa konkurrensen kan därför åtminstone dateras tillbaka till 1988. Denna hemliga samverkan hade ett enda konkurrenshämmande syfte: Att förhindra priskonkurrens genom att komma överens om riktpriser och prishöjningar.

(169) Med tanke på den gemensamma plan och det gemensamma syfte som producenterna konsekvent följde för att undanröja konkurrensen på nukleotidmarknaden anser kommissionen att beteendet i fråga utgjorde en enda fortlöpande överträdelse av artikel 81.1 i fördraget, och att varje deltagare måste ta sitt ansvar för den tid de använt sig av den gemensamma ordningen. Denna uppgörelse beskrivs i detalj i delen om bakgrunden i detta beslut. Beskrivningen stöds av omfattande och tydlig bevisning som det systematiskt hänvisas till i texten.

4. *KONKURRENSBEGRÄNSNINGAR*

(170) Uppsättningen avtal i detta fall hade som syfte och resultat att konkurrensen begränsades i gemenskapen och EES.

([119]) Med avseende på Takeda, från och med den 8 november 1988 till och med den 2 juni 1998.

([120]) Med avseende på Ajinomoto, från och med den 8 november 1988 till och med september 1997.

([121]) Med avseende på Daesang, från och med den 19 december 1988 till och med den 31 december 1997.

([122]) Med avseende på Cheil, från och med (slutet av) mars 1989 till och med den 2 juni 1998.

(171) I artikel 81.1 i fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet nämns uttryckligen som konkurrensbegränsande avtal där

> ”a) inköps- eller försäljningspriser eller andra affärsvillkor direkt eller indirekt fastställs, b) produktion, marknader, teknisk utveckling eller investeringar begränsas eller kontrolleras, c) marknader eller inköpskällor delas upp”.
>
> Denna förteckning är inte uttömmande.

(172) I den uppsättning avtal och uppgörelser som övervägs i detta fall kan följande delar identifieras som relevanta när det gäller att bedöma överträdelser av artikel 81.1 i fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet:

— Fördelning av kunder.

— Fördelning av marknader.

— Överenskommelser om riktpriser och lägsta priser.

— Överenskommelser om samordnade prishöjningar.

— Utbyte av försäljningssiffror för att övervaka tillämpningen av riktpriser.

— Medverkan vid regelbundna möten och andra kontakter i syfte att komma överens om ovan nämnda begränsningar och att tillämpa och/eller ändra dem efter behov.

(173) Dessa typer av uppgörelser har som mål att begränsa konkurrensen i den mening som avses i artikel 81.1 i fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet. Eftersom priset är det främsta konkurrensverktyget var det slutliga syftet med alla de olika hemliga uppgörelser och hemliga mekanismer som antagits av producenterna att höja priset till deras fördel så att priset blev högre än den nivå som fri konkurrens hade medfört.

(174) För att kunna konstatera att artikel 81.1 i fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet är tillämpliga behöver man inte överväga en uppgörelses faktiska inverkan på konkurrensen när det väl har konstaterats att avtalen syftade till att begränsa konkurrensen ([123]).

(175) Kartellen hade dock också en begränsande inverkan på konkurrensen. Kartellen innefattade de största nukleotidproducenterna i världen och den utarbetades, leddes och uppmuntrades på hög nivå på varje deltagande företag ([124]). Riktpriserna, prishöjningarna och fördelningen av kunder, som var det främsta syftet med kartellen, antogs, tillkännagavs för kunderna och tillämpades i hela EES.

(176) I sina svar till meddelandet om invändningar hävdar Cheil och Ajinomoto att den begränsande effekten på konkurrensen var mycket liten. Ajinomoto hävdar dessutom att kommissionens slutsats bygger på ofullständig bevisning, eftersom man inte har lyckats att på ett övertygande sätt påvisa uppgörelsen inverkan på marknaden. Den begränsande effekten av uppgörelsen i fråga beskrivs närmare i skälen 224–238.

5. *INVERKAN PÅ HANDELN MELLAN MEDLEMSSTATERNA OCH MELLAN PARTERNA I EES-AVTALET*

(177) Det fortlöpande avtalet mellan producenterna hade en påtaglig inverkan på handeln mellan medlemsstaterna och mellan parterna i EES-avtalet.

(178) Artikel 81.1 i fördraget avser uppgörelser som kan skada arbetet för att uppnå en gemensam marknad mellan medlemsstaterna, oavsett om detta sker genom att nationella marknader delas upp eller genom att konkurrensstrukturen inom den gemensamma marknaden påverkas. Artikel 53.1 i EES-avtalet är på ett liknande sätt inriktat på avtal som underbygger förverkligandet av ett enhetligt europeiskt ekonomiskt samarbetsområde.

(179) Enligt domstolens rättspraxis framgår det ”att det för att ett avtal mellan företag skall anses kunna inverka på handeln mellan medlemsstater krävs att det med tillräcklig grad av sannolikhet, på grundval av rättsliga eller faktiska omständigheter, kan förutses att avtalet i fråga direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt kan inverka på handelsförhållandena mellan medlemsstater” ([125]). Under alla omständigheter är det så att ”även om artikel 81.1 i fördraget inte kräver att de avtal som denna bestämmelse avser märkbart har påverkat handeln mellan medlemsstaterna, förutsätter den att det fastställs att dessa avtal kan ha en sådan verkan” ([126]).

([123]) Dom av förstainstansrätten i de förenade målen T-25/95 etc. Cimenteries CBR med flera mot kommissionen, REG 2000, s. II-491, punkt 3927. Se även domarna i målen T-374/94, T-375/94, T-384/94 och T-388/94, European Night Services med flera mot kommissionen, REG 1998, s. II-3141, punkt 136, där domstolen har bekräftat detta särskilt med avseende på avtal om fastställande av priser.

([124]) Se ovan, under ”Deltagare”.

([125]) Dom i de förenade målen C-215/96 och C-216/96, Bagnasco m.fl. mot Banca popolare di Novale och Cassa di Risparmio di Genova e Imperia, REG 1999, s. I-135, punkterna 47 och 48.

([126]) Dom i mål C-306/96 Javico mot Yves Saint Laurent, REG 1998, s. I-1983, punkterna 16 och 17. Se även de förenade målen T-374/94 etc. European Night Services med flera mot kommissionen, REG 1998, s. II-3141, punkt 136.

(180) Som man påvisar i avsnittet om handeln mellan medlemsstaterna kännetecknas nukleotidmarknaden av stor handelsvolym mellan medlemsstaterna. Även om inga av nukleotidproducenterna hade någon produktionskapacitet i EES under den relevanta perioden, marknadsfördes nukleotid i så gott som alla EES-länderna, antingen genom helägda försäljningsdotterbolag, eller genom distributörer som upprättats i endast några få medlemsstater. Det förekom också en avsevärd handel mellan gemenskapen och de EFTA-länder som var medlemmar i EES. Norge importerar 100 % av sitt behov, främst från gemenskapen, och före Österrikes, Finlands och Sveriges anslutning importerade dessa länder hela sitt behov av nukleotider.

(181) Tillämpningen av artikel 81.1 i fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet på en kartell är dock inte begränsad till den del av medlemmarnas försäljning som innefattar överföringen av gods från ett land till ett annat. För att dessa föreskrifter skall tillämpas är det inte heller nödvändigt att visa att varje deltagares enskilda beteende, i motsats till kartellens beteende som helhet, påverkade handeln mellan medlemsstaterna ([127]).

(182) I detta fall omfattade kartelluppgörelsen i stort sett all handel i hela världen, inbegripet gemenskapen och EES. Förekomsten av prisöverenskommelser och mekanismer för fördelning av kunder måste ha lett till, eller sannolikt ha lett till, att handelsmönstren automatiskt avvek från den bana som de annars skulle ha följt ([128]).

6. *KONKURRENSREGLER TILLÄMPLIGA PÅ ÖSTERRIKE, FINLAND, ISLAND, LIECHTENSTEIN, NORGE OCH SVERIGE*

(183) EES-avtalet trädde i kraft den 1 januari 1994. För den period före detta datum under vilken kartellen verkade är den enda föreskrift som är tillämplig på dessa förfaranden artikel 81 i fördraget. I den mån kartelluppgörelsen inom denna period begränsade konkurrensen i Österrike, Finland, Island, Liechtenstein, Norge och Sverige (dåvarande medlemsstater i EFTA) omfattades de inte av den föreskriften.

(184) Under perioden 1 januari–31 december 1994 var föreskrifterna i EES-avtalet tillämpliga på Österrike, Finland, Island, Liechtenstein, Norge och Sverige. Kartellen utgjorde sålunda en överträdelse av artikel 53.1 i EES-avtalet och artikel 81.1 i fördraget, och kommissionen är behörig att tillämpa båda dessa föreskrifter. Konkurrensbegränsningarna i dessa sex EFTA-länder under detta år omfattas av artikel 53.1 i EES-avtalet.

(185) Efter Österrikes, Finlands och Sveriges anslutning till gemenskapen den 1 januari 1995 blev artikel 81.1 i fördraget tillämplig på kartellen i den mån den påverkade konkurrensen på dessa marknader. Kartellens verksamhet i Norge, Island och Liechtenstein utgjorde fortfarande en överträdelse av artikel 53.1 i EES-avtalet.

(186) I praktiken är följden av ovanstående att kartellen utgjorde en överträdelse av EES och/eller gemenskapens konkurrensregler från och med den 1 januari 1994, i den mån den verkade i Österrike, Finland, Island, Liechtenstein, Norge och Sverige.

C. **ADRESSATER**

1. *TILLÄMPLIGA PRINCIPER*

(187) I syfte att identifiera adressaterna till detta beslut måste man fastställa vilka rättssubjekt som bör tillskrivas ansvaret för överträdelsen.

(188) Subjektet i EG:s och EES konkurrensregler är ”företaget”, ett begrepp som inte är identiskt med begreppet juridisk person i nationell företags- eller skattelagstiftning. Termen ”företag” definieras inte i fördraget. Den kan dock avse vilken enhet som helst som bedriver kommersiell verksamhet.

(189) När en överträdelse av artikel 81.1 i fördraget och/eller 53.1 i EES-avtalet konstateras ha ägt rum under en given tidsperiod, måste man identifiera den fysiska eller juridiska person som ansvarade för driften av företaget vid den tidpunkt då överträdelsen begicks, så att den kan svara för överträdelsen.

(190) En förändring av den juridiska formen eller av företagets identitet befriar dock inte ett företag från straffskyldighet för det konkurrenshämmande beteendet. Straffskyldigheten kan således gå vidare till en efterträdare om identiteten hos det företag som begick överträdelsen har upphört att existera enligt lagen.

2. *BESLUTETS ADRESSATER*

(191) I detta förfarande råder det ingen oklarhet om beslutets adressat och beslutet kommer att skickas till de rättssubjekt som är direkt inblandade i överträdelsen.

([127]) Se dom i mål T-13/89, ICI mot kommissionen, Rec. 1992, s. II-1021, punkt 304.

([128]) Dom i de förenade målen 209–215 och 218/78, Van Landewyck med flera mot kommissionen, Rec. 1980, s. 3125, punkt 170).

(192) När det gäller Miwon Corporation ([129]), som ändrade juridisk form i november 1997, ligger denna bedömning i linje med kommissionens sedvanliga praxis och nuvarande rättspraxis ([130]). Miwon Corporation Limiteds fullständiga sammanslagning med Sewon Co. Ltd så att Daesang Corporation ([131]) bildades innebar att ansvaret gick till den nya enheten. Det föreligger en uppenbar kontinuitet mellan Miwon och den nya enhet i vilket Miwon har inordnats. Miwon har upphört att existera enligt lagen och dess juridiska person såväl som dess tillgångar och personal har överförts till Daesang Corporation.

D. **ÖVERTRÄDELSENS VARAKTIGHET**

(193) Även om vissa bevis som inlämnats till kommissionen (se skäl 77) tyder på att de första kontakterna mellan de japanska producenterna skedde så tidigt som 1986 kommer kommissionen, när det gäller dessa förfaranden, att begränsa sin bedömning enligt konkurrensreglerna och tillämpningen av böter till perioden från och med den 8 november 1988, eftersom detta var datumet för det första kända mötet mellan de japanska producenterna där man diskuterade och kom överens om priserna inför de förestående förhandlingarna med de tre stora kunderna (se skäl 79). Begynnelsedatumet för överträdelsen med avseende på Takeda och Ajinomoto fastställs därför till den 8 november 1988.

(194) När det gäller Daesang medger företaget att det ingick ett motköpsavtal med Ajinomoto den 19 december 1988, där man muntligen kom överens om att villkoret för detta kontrakt var att Miwon inte ökade sin försäljning till [ ]* och inte hindrade de [ ]* producenternas samarbete när det gäller världspriserna ([132]). Kommissionen betraktar därför den 19 december 1988 som startdatum för överträdelsen med avseende på Daesang.

(195) Enligt en affärsreserapport ([133]) hölls det första mötet mellan nukleotidproducenter som Cheil deltog i mellan den 7 och den 23 mars 1989. Av samma rapport framgår det att de närvarande kom överens om att mötas i Kyung Ju i Korea den 7 juni 1989 (enligt Daesang är detta möte det möte där man kom överens om riktpriserna för 1989).

(196) När det gäller samma ”P-möten” står det i en tredje affärsreserapport daterad den 3–10 oktober 1989 ([134]) att syftet med mötet var att ”diskutera hur man skall förhindra prisnedgången på den globala marknaden” och att få till stånd ett ”preliminärt möte med Takeda för att diskutera nukleotidleveranserna till Takeda år 1990”.

(197) Cheils medverkan i överträdelsen före 1991 bekräftas också av protokollet från ett möte den 5 oktober 1989 mellan Ajinomoto, Takeda, Daesang och Cheil där riktpriserna för 1990 diskuterades och där genomförandet av 1989 års riktpriser sågs över ([135]).

(198) Cheil bekräftar att detta möte ägde rum trots att man först hävdade att man hade hittat få uppgifter om innehållet i detta möte ([136]).

(199) I sitt svar på meddelandet om invändningar bekräftar Cheil dock att vissa möten mellan konkurrenter ägde rum från och med juli 1988 och man medger att man deltog i överträdelsen från och med mars 1989. Cheil tillägger dock att den viktigaste inriktningen före 1992 låg på andra marknader än EES och att Cheil under alla omständigheter endast hade en liten verksamhet på den europeiska marknaden mellan 1989 och slutet av 1991 ([137]).

(200) På grundval av ovanstående bevisning anser kommissionen att Cheil har deltagit i överträdelsen från och med mars 1989.

(201) I den mån kartellen täckte Österrike, Finland, Norge och Sverige bör det givetvis påpekas att detta inte utgör någon överträdelse av EES-avtalet före den 1 januari 1994, när avtalet trädde i kraft.

(202) I sitt svar på meddelandet om invändningar hävdar Ajinomoto att man upphörde att delta i kartellen efter augusti 1996. För att styrka detta hävdar Ajinomoto att man inte bara upphörde att närvara vid producenternas möten efter augusti, utan att man även upphörde med motköpen från Daesang. Ajinomoto hävdar att bevisningen i kommissionens akt visar att dess tillbakadragande från nukleotiduppgörelserna var fullständig, äkta och permanent: Det finns inga bevis på att Ajinomoto närvarade vid något av producenternas möten efter augusti 1996 och kontakterna med Takeda begränsades till fruktlösa försök av Takeda att åter få med Ajinomoto i uppgörelsen.

([129]) Miwon Corporation Limited deltog i överträdelsen genom sina dotterbolag Miwon Japan Inc. och Mitra (Miwon Trading & Shipping Company) såväl som direkt (se exempelvis bilagorna T och U i Daesangs kompletterande inlaga).

([130]) Mål C-49/92 P, kommissionen mot Anic Partecipazioni SpA, punkt 145.

([131]) Se ovan under ”Producenterna”.

([132]) Se s. 1962 och s. 986–989 i kommissionens akt.

([133]) Se bilaga 5 till Cheils redogörelse för 2001 på s. 2617 i kommissionens akt.

([134]) Se bilaga 5 till Cheils redogörelse på s. 2618 i kommissionens akt.

([135]) Se bilagorna I, J, K, L och M till Daesangs kompletterande inlaga. Se även Daesangs kompletterande inlaga på s. 6 och Takedas redogörelse på s. 7.

([136]) Se bilaga 5 till Cheils redogörelse på s. 2618 i kommissionens akt.

([137]) Se s. 5 och s. 6, sista stycket, i Cheils redogörelse för 2001, och s. 9 och s. 10 i dess svar på kommissionens meddelande om invändningar.

(203) Takeda, å sin sida, hävdar att kommissionen bör överväga att låta datumet för det sista kända mötet där man kom överens om riktpriser utgöra slutet av överträdelsen.

(204) Daesang och Cheil bestrider inte den varaktighet för överträdelsen som har fastställts i detta beslut.

(205) Vad Ajinomoto beträffar håller kommissionen med om att det inte finns tillräckliga bevis för att företaget deltog i avtalet om riktpriserna för 1997. Ändå kan kommissionen inte godta Ajinomotos påstående att företaget upphörde att delta i överträdelsen efter mötet i augusti 1996.

(206) I själva verket visar de bevis från tiden för de påtalade omständigheterna som Takeda inlämnat beträffande de bilaterala möten som företaget höll med Ajinomoto tydligt att båda företagen diskuterade nukleotidmarknaden och priserna vid dessa kontakter. I anteckningarna från mötet i juli 1997, till exempel, uppger Takeda att Ajinomoto hade sagt till Takeda att de skulle resa till Europa i augusti och september för att föreslå en prishöjning med 10 % för sina distributörer, vilket de förväntade sig att distributörerna skulle protestera häftigt mot. I följande anteckning från mötet i september hävdar Takeda till exempel att ”[A]jinomotos grundpolicy är 15 % (minst 10 %) mer. Vid ett möte i augusti med de europeiska avdelningarna mötte de som väntat starkt motstånd, men de beslöt att de skulle börja med 53 tyska mark och åtminstone få 51 tyska mark (10 % mer)” ([138]). Kombinationen av dessa två anteckningar visar tydligt att Ajinomoto inte bara hade angivit den prishöjning man skulle eftersträva i Europa, men även gav feedback beträffande hur diskussionerna hade gått och hur de skulle gå vidare därifrån. Detta går tydligt längre än Takedas fruktlösa försök att åter få med Ajinomoto i uppgörelsen ([139]).

(207) Kommissionen anser därför att Ajinomoto fortsatte att delta i överträdelsen även efter mötet i augusti 1996, eftersom företaget fortsatte att träffa Takeda och diskutera nukleotidpriserna.

(208) Även om Ajinomoto upphörde med motköpen efter augusti 1996 och inte deltog i några multilaterala möten efter augusti 1996 fortsatte företaget att delta i den olagliga uppgörelsen, genom att aktiv bidra med att utbyta prisuppgifter. Även om formen kan ha ändrats från deltagande i de multilaterala mötena till upprätthållande av bilaterala kontakter med Takeda, måste slutsatsen dras att Ajinomoto deltog i uppgörelsen åtminstone fram till det sista kända möte där företaget diskuterade nukleotidpriser, nämligen mötet med Takeda i september 1997.

(209) När det gäller de andra parterna, och med tanke på att de deltog i avtalet om riktpriser för 1997, anser kommissionen att överträdelsen har pågått ända fram till slutet av år 1997, förutom i de fall där olagliga kontakter mellan deltagarna har konstaterats efter utgången av 1997. När det gäller Takeda och Cheil ägde det sista kända möte mellan dem där nukleotidpriser diskuterades rum den 2 juni 1998 ([140]). Vad Takeda och Cheil beträffar anser kommissionen således att överträdelsen pågick fram till den 2 juni 1998.

(210) Kommissionen anser därför att överträdelsen pågick till och med september 1997 när det gäller Ajinomoto, till slutet av 1997 när det gäller Daesang och till och med den 2 juni 1998 när det gäller Cheil och Takeda.

E. **KORRIGERANDE ÅTGÄRDER**

1. *ARTIKEL 3 I FÖRORDNING nr 17*

(211) Om kommissionen konstaterar att det föreligger en överträdelse av artikel 81.1 i fördraget eller av artikel 53.1 i EES-avtalet får den begära att berörda företag ser till att överträdelsen upphör enligt artikel 3 i förordning nr 17.

(212) I detta fall angav kommissionen i sitt meddelande om invändningar att deltagarna hade gjort mycket för att dölja sitt agerande och att de även hade lämnat motsägelsefull information om den tidsperiod då överträdelsen hade ägt rum. I sina svar på meddelandet om invändningar hävdar samtliga företag att de slutade att delta innan kommissionen inledde sin undersökning. Ajinomoto hävdar att man slutade att delta i augusti 1996.

(213) Trots dessa observationer, och i syfte att undvika tvivel, bör de företag som fortfarande är aktiva på nukleotidmarknaden och som detta beslut riktar sig till, bli tvungna att upphöra med överträdelsen, om så inte redan har skett, och i fortsättningen avstå från avtal, samordnade förfaranden eller beslut av en sammanslutning som kan få samma eller liknande effekt.

(214) Förbudet är tillämpligt på alla hemliga möten och multilaterala och bilaterala kontakter mellan konkurrenter i syfte att begränsa konkurrensen mellan dem eller göra det möjligt för dem att samordna sitt uppförande på marknaden, i synnerhet sin prissättning.

([138]) Den översättning som Ajinomoto tillhandahåller i sin skrivelse av den 29 november 2002 lyder på följande sätt: ”A:s huvudkontors grundpolicy för priset i västtyska mark är en justering uppåt på 15 % (minst 10 %). Stötte på starkt motstånd, som väntat, vid mötet med de europeiska underavdelningarna i augusti, men börjar så länge med 53 tyska mark och försök att uppnå minst 51 tyska mark (10 % uppåt)”.

([139]) I sin skrivelse av den 29 november 2002 bekräftar Ajinomoto att man bestrider de fakta som anges i Takedas anteckningar och ifrågasätter värdet hos Takedeas två anteckningar som bevis för Takedas fortsatta deltagande i överträdelsen.

([140]) Se s. 309 i kommissionens akt.

2. *ARTIKEL 15.2 I FÖRORDNING nr 17*

a) ALLMÄNNA ÖVERVÄGANDEN

(215) Enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 får kommissionen genom beslut ålägga företag böter om lägst ettusen och högst en miljon euro, eller ett högre belopp som dock inte får överstiga 10 % av föregående räkenskapsårs omsättning för varje företag som har deltagit i överträdelsen genom att uppsåtligen eller av oaktsamhet överträda bestämmelserna i artikel 81.1 i fördraget och/eller i artikel 53.1 i EES-avtalet.

(216) När kommissionen fastställer bötesbeloppen måste den beakta alla relevanta omständigheter, i synnerhet hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått, vilka är de två kriterier som uttryckligen anges i artikel 15.2 i förordning nr 17.

(217) Den roll som varje part i överträdelsen har spelat kommer att bedömas från fall till fall. Kommissionen kommer att låta bötesloppet återspegla försvårande eller förmildrande omständigheter, och den kommer där så är lämpligt att tillämpa meddelandet om befrielse.

(218) När kommissionen bedömer hur allvarlig överträdelsen är kommer den att ta hänsyn till dess art, dess faktiska effekter på marknaden, om detta kan mätas, samt den relevanta marknadens storlek. Den roll som varje part i överträdelsen har spelat kommer att bedömas från fall till fall.

b) BÖTESBELOPP

(219) Kartellen utgjorde en avsiktlig överträdelse av artikel 81.1 i fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet. Med full vetskap om de begränsande effekterna av sitt agerande, och om att det var olagligt, har ledande producenter av nukleotider gått samman för att upprätta ett hemligt och varaktigt system avsett att begränsa konkurrensen.

1. ***Grundbelopp***

(220) Det grundläggande bötesbeloppet fastställs med hänsyn till överträdelsens allvar och varaktighet.

Överträdelsens allvar

(221) När kommissionen bedömer överträdelsens allvar tar den hänsyn till dess art, dess faktiska effekter på marknaden, om detta kan mätas, samt den relevanta geografiska marknadens storlek.

Överträdelsens art

(222) Av ovanstående framgår att den aktuella överträdelsen bestod av marknadsdelning och fastställande av priser, vilka till sin art utgör de grövsta överträdelserna av artikel 81.1 i fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet.

(223) Kartellen innefattade världsledande aktörer och den utarbetades, leddes och uppmuntrades på hög nivå på varje deltagande företag ([141]). Genomförandet av en kartell av den typ som beskrivs ovan leder, på grund av dess art, till en avsevärd snedvridning av konkurrensen, som gynnar enbart de producenter som deltar i kartellen och som skadar kunderna och, i sista hand, allmänheten.

(224) Kommissionen anser därför att denna överträdelse på grund av sin art utgjorde en mycket allvarlig överträdelse av artikel 81.1 i fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet.

(225) Ajinomoto hävdar att flera faktorer i detta fall visar inte bara att överträdelsen hade en begränsad inverkan på marknaden, utan även att överträdelsen inte var så allvarlig som kommissionen anser. Dessa faktorer innefattar det faktum att den europeiska nukleotidsektorn är begränsad, att överträdelsen inte tillämpades till fullo, att nukleotiderna endast står för en mycket liten av kostnaderna för slutprodukterna och att den eventuella skadan för konsumenterna därför var begränsad, samt att möjligheten att spela ut leverantörer mot varandra begränsade skadan för direktkunder.

(226) Kommissionen kan inte godta dessa argument. Det råder inga tvivel om att priskarteller och karteller för marknadsdelning äventyrar den inre marknadens funktion. Det skulle vara felaktigt att på grundval av marknadens begränsade storlek hävda att denna överträdelse inte var mycket allvarlig. Det som har betydelse är att det normala konkurrensmönster som skulle ha dikterat den inre marknaden för nukleotider ersattes med ett system med hemliga överenskommelser om priset på produkten, som är den främsta konkurrensfaktorn. Som framgår av skälen nedan genomfördes faktiskt uppgörelsen, och den hade en konkret inverkan på nukleotidmarknaden i EES ([142]). Överträdelsen av artikel 81.1 i fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet anses till sin natur vara mycket allvarlig. Kommissionen uppmärksammar argumentet om marknadens begränsade storlek i skälen 241–242.

([141]) Se skäl 57 och följande.

([142]) Återstående delar som åberopas av Ajinomoto uppmärksammas även under rubriken ”Inverkan på marknaden”.

Överträdelsens konkreta inverkan på nukleotidmarknaden i EES

(227) Överträdelsen begicks av företag som under den aktuella perioden innehade lejonparten av världsmarknaden och den europeiska marknaden för nukleotider. Uppgörelsen var dessutom särskilt inriktad på en höjning av priserna till en nivå som låg högre än vad som annars skull ha varit fallet, och att begränsa de kvantiteter som såldes. Eftersom uppgörelsen genomfördes fick den en avsevärd inverkan på marknaden.

(228) Det finns ingen anledning att närmare kvantifiera i vilken utsträckning priserna skiljde sig från de priser som skulle ha tillämpats i frånvaro av denna uppgörelse. Detta kan inte alltid mätas på ett tillförlitligt sätt, eftersom flera externa faktorer samtidigt kan ha påverkat priset på produkten och gjort det oerhört svårt att dra några slutsatser om den relativa betydelsen av alla eventuella följder.

(229) Överenskommelserna i kartellen genomfördes emellertid. Så länge kartellen varade utbytte parterna information om sina försäljningspriser och försäljningsvolymer och på grundval av dessa siffror kom parterna överens om riktpriser (se exempelvis skälen 80, 89, 91, 92–94, 97–98, 104, 108–111, 115–116, 118–131, 133, 135, 138–141). Som det genomgående påvisas i delen om bakgrunden i detta beslut gick det till så at riktpriserna och prishöjningarna antogs, tillkännagavs för kunderna och genomfördes i hela EES (se exempelvis skälen 86, 104, 118–120, 122, 124, 126, 128, 134, 139–141, 144). Parterna övervakade noggrant genomförandet av sina överenskommelser genom att organisera regelbundna multilaterala och bilaterala möten sinsemellan. Vid dessa möten utbytte parterna sina försäljningssiffror, de diskuterade marknadspriser (och gjorde det således möjligt för parterna att övervaka att riktpriserna följdes) och kom vid behov överens om att justera riktpriserna (se exempelvis skälen 92, 109, 111, 124, 128–130).

(230) Mot bakgrund av ovanstående och de ansträngningar som krävdes av varje deltagare i den komplexa kartellorganisationen råder det inga tvivel om att det konkurrenshämmande avtalet tillämpades under den aktuella perioden för överträdelsen. En sådan fortlöpande tillämpning under en period av nio år måste ha påverkat marknaden.

(231) Ajinomoto hävdar att kommissionens slutsats bygger på ofullständig bevisning när det gäller att visa att överträdelsen hade en avsevärd inverkan på marknaden. Enligt Ajinomoto var överträdelsens inverkan på marknaden begränsad. Ajinomoto hävdar att det inte bara visade sig vara mycket svårt att komma överens om riktpriser, men också att överenskommelserna, i de fall de nåddes, aldrig fullföljdes helt och hållet. Avsteg från uppgörelsen var vanliga och de bestraffades inte, och det upprättades inget fungerande övervakningssystem. Enligt Ajinomoto genomfördes därför överträdelsen inte till fullo.

(232) Ajinomoto hävdar dessutom att nukleotidkostnaden i genomsnitt står för mindre än 0,1 % av priset på slutprodukten, och att möjligheten att spela ut leverantörer mot varandra begränsade skadan för direktkunderna. Ajinomoto hävdar slutligen att en analys av den ekonomiska situationen under den aktuella perioden bekräftar att prisutvecklingen återspeglade konkurrenssituationen. För att styrka detta har Ajinomoto inlämnat en rapport som sammanställts av RBB Economics där det står att det inte finns någon grund för slutsatsen att priserna under perioden 1988–1997 var ovanligt stabila eller att prisfallet i slutet av 1998/början av 1999 återspeglade det faktum att överträdelsen hade upphört. Enligt rapporten är det tveksamt om någon uppgörelse om fördelning av kunder mellan nukleotidproducenterna var effektiv. Vidare hävdar man att prisfallet i slutet av 1998/början av 1999 var resultatet av betydande förändringar av externa marknadsfaktorer som på ett grundläggande sätt förändrade prisvillkoren i Europa, och att de inte orsakades av att kartellen hade upphört att existera; en avsevärd kapacitetshöjning på grund av att Cheil öppnade en anläggning i Indonesien, i kombination med stagnerande efterfrågan från och med 1997, ledde till ett stort kapacitetsöverskott. Devalvering av de koreanska och indonesiska valutorna skapade ytterligare tryck på de europeiska priserna. I ett tillägg till sitt svar på meddelandet om invändningar hävdar Ajinomoto att de genomsnittliga uppskattningarna av de kapacitetsuppgifter som företagen har inlämnat till kommissionen (och gjort tillgängliga) bekräftar att prisutvecklingen under den aktuella perioden överensstämde med konkurrenssituationen och att överträdelsen hade begränsad inverkan på marknaden.

(233) I sitt svar på meddelandet om invändningar drar Cheil samma slutsatser och betonar att det var Cheils beslut att höja sin kapacitet som ledde till att priserna gick ned avsevärt i slutet av 1998/början av 1990. Cheil hävdar att marknadens ringa storlek innebär att den verkliga effekten av det olagliga beteendet blir mindre, vilket motiverar att grundbeloppet för böterna blir lägre. Chiel hävdar vidare, med stöd av Daesang ([143]), att kommissionen, när den fastställer hur allvarlig överträdelsen är, bör ta hänsyn till att överträdelsens inverkan på konsumenterna är försumbar och att koreanerna drogs in i en redan befintlig ordning.

(234) Takeda hävdar dessutom att även den maximala eventuella inverkan på slutkonsumenterna är mycket begränsad på grund av den europeiska marknadens ringa storlek, det faktum att nukleotiderna köps in av stora livsmedelsproducenter och inte av slutkonsumenter, samt på grund av den låga kostnad som nukleotider utgör i slutprodukten. Takeda reserverar sig dessutom mot det faktum att kommissionen inte har försökt att exakt fastställa den prishöjning som orsakats av överträdelsen över den nivå som annars skulle ha varit fallet.

([143]) Se både Daesangs svar av den 20 september 2002 och den sammanfattning som sänts per brev av den 27 november 2002.

(235) Inget av de argument som parterna använder för att minimera kommissionens konstaterande att kartellen hade en konkret inverkan på marknaden är avgörande. Förklaringarna till prisstabiliteten mellan 1988–1997 och till prisfallet i slutet av 1998/början av 1999 kan äga viss giltighet (i synnerhet med avseende på den kapacitetshöjning som orsakades av att Cheil öppnade en ny anläggning i Indonesien mot slutet av kartellens existens), men de visar inte på ett övertygande sätt att genomförandet av kartellavtalet inte skulle ha spelat någon roll vid fastställandet av priser och prisvariationerna på nukleotidmarknaden. Mot bakgrund av att parterna hade ersatt den osäkra situationen med fri konkurrens med fortlöpande hemlig samverkan, fastställdes priserna ovillkorligen till en nivå som är annorlunda än den som skulle ha varit fallet på en konkurrensutsatt marknad.

(236) Det faktum som betonas av Ajinomoto och Cheil att produktionskapaciteten mot slutet av kartellens existens höjdes avsevärt samtidigt som efterfrågan minskade, vilket ledde till prisfall (och en minskning av respektive producents utnyttjande av sin kapacitet), återspeglar förvisso parternas svårigheter mot slutet av kartellens existens att påverka priserna i en svår marknadssituation, och kanske till och med orsakerna till att kartellen kollapsade. Det visar dock inte att det olagliga beteendet inte påverkade marknaden under de nio år som kartellen existerade, eller att priserna inte hölls ovanför en konkurrensbetingad nivå.

(237) Tvärtom kan man när man undersöker kartellmedlemmarnas kombinerade ansträngningar (se skälen 75–149), med fog dra slutsatsen att kartellmedlemmarna under kartellens hela existens lyckades att hålla priserna på en högre nivå än vad som skulle ha varit fallet utan den olagliga uppgörelsen.

(238) Även om de reslutat som kartelldeltagarna eftersträvade inte uppnåddes till fullo bevisar detta inte att kartellen inte påverkade marknaden. Med tanke bland annat på riskerna är det dessutom otänkbart att parterna vid upprepade tillfällen skulle ha kommit överens om att mötas på olika platser i världen för att fastställa riktpriser under den tid överträdelsen varade om de hade ansett att kartellen hade liten eller ingen inverkan på nukleotidmarknaden. I detta avseende kan man som exempel hänvisa till de gratulationer som Ajinomoto gav alla kartellmedlemmar vid ett av kartellmötena för det framgångiska genomförandet av 1995 års riktpriser (se skälen 126 eller bilaga Z till Daesangs kompletterande inlaga ([144])).

([144]) Se s. 1076 i kommissionens akt.

(239) I sina svar till meddelandet om invändningar hävdar Ajinomoto, Cheil och Daesang dessutom att kommissionens egen bevisning visar att de ofta har åsidosatt uppgörelsen och ofta agerat på egen hand på marknaden. Detta argument kan dock inte beaktas. Kommissionen har överväldigande bevis på att Ajinomoto, Daesang och Cheil verkligen fortsatte att delta i överträdelsen så länge den varade (vilket parterna inte heller bestrider, utom Ajinomoto när det gäller deltagande efter augusti 1996), och det faktum att vilken som helst av parterna mycket väl kan ha haft dolda syften som fick dem att i viss utsträckning åsidosätta de åtaganden man gjort gentemot övriga kartellmedlemmar innebär inte att de inte tillämpade kartellavtalet. Förstainstansrätten slog fast följande i målet Cascades mot kommissionen: ”ett företag som trots samverkan med sina konkurrenter för en mer eller mindre oberoende politik på marknaden kan helt enkelt försöka att utnyttja överenskommelsen för egen vinning” ([145]).

Den relevanta marknadens geografiska omfattning

(240) Kartellen täckte hela den gemensamma marknaden och hela EES, efter dess bildande. Varje del av den gemensamma marknaden och EES påverkades av denna hemliga samverkan. I syfte att fastställa hur pass allvarlig överträdelsen var anser därför kommissionen att hela gemenskapen och EES, efter dess bildande, har påverkats av kartellen.

Kommissionens slutsatser om överträdelsens allvar

(241) Med tanke på karaktären på det beteende som undersöks, dess konkreta inverkan på nukleotidmarknaden och det faktum att det täckte hela den gemensamma marknaden och EES, efter dess bildande, anser kommissionen att de företag som omfattas av detta beslut har begått en mycket allvarlig överträdelse av artikel 81.1 i fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet.

(242) En tydlig åtskillnad måste göras mellan frågan om produktmarknadens storlek och frågan om överträdelsens konkreta inverkan på denna produktmarknad. Kommissionen brukar inte överväga en produktmarknads storlek som en relevant faktor när den bedömer en överträdelses allvar.

(243) Kommissionen tar i detta fall ändå hänsyn till produktmarknadens begränsade storlek, utan att detta påverkar överträdelsens mycket allvarliga karaktär.

([145]) Mål T-308/94, Cascades mot kommissionen, REG 1998, s. II-925, punkt 230.

Klassificering av deltagarna i kartellen

(244) Inom kategorin mycket allvarliga överträdelser gör den föreslagna bötesskalan det möjligt att behandla företagen på olika sätt, med hänsyn till lagöverträdarnas faktiska ekonomiska kapacitet att förorsaka avsevärd skada på konkurrensen, och att fastställa böterna till en nivå som leder till att de får tillräcklig avskräckande verkan. Detta förefaller vara särskilt nödvändigt om det, som i detta fall, råder stora skillnader på marknadsandelarna hos dem som deltar i överträdelsen.

(245) I detta fall, som omfattar flera företag, måste man när man fastställer böternas grundbelopp ta hänsyn till den specifika betydelsen, och därför den verkliga inverkan på konkurrensen, av varje företags olagliga beteende.

(246) Företagen kan i detta syfte delas in i olika kategorier med avseende på deras relativa betydelse på den berörda marknaden, vilka vid behov kan justeras med hänsyn till andra faktorer, i synnerhet behovet att se till effekten blir tillräckligt avskräckande.

(247) Som grundval för jämförelsen av företagens relativa betydelse på den berörda marknaden anser kommissionen i detta fall att det är lämpligt att beakta deras respektive andelar av världsmarknaden för produkten. Med tanke på marknadens globala art ger dessa siffror den lämpligaste bilden av de deltagande företagens kapacitet att orsaka avsevärd skada för andra aktörer på den gemensamma marknaden och/eller i EES. Dessutom ger varje kartellparts andel av världsmarknaden också en uppfattning om dess bidrag till hur effektiv kartellen var som helhet eller, omvänt, om den instabilitet som skulle ha påverkat kartellen om parten inte hade deltagit. Jämförelsen bygger på andelar av världsmarknaden för produkten under det senaste hela kalenderåret för överträdelsen (1997).

(248) Ajinomoto var hela tiden den största producenten av nukleotider på den relevanta geografiska marknaden. Dess uppskattade andel av världsmarknaden år 1997 var mellan 40 % och 50 %.

(249) Takeda, Cheil och Daesang var mindre aktörer på världsmarknaden för nukleotider. Deras respektive uppskattade marknadsandelar år 1997 var mellan 10 % och 20 %, mindre än hälften av Ajinomotos, den största aktörens.

(250) Ajinomoto placeras därför i första kategorin. Takeda, Cheil och Daesang placeras i andra kategorin.

(251) På grundval av ovanstående bör grundbeloppen för de böter som fastställs för överträdelsens allvar vara följande:

— Ajinomoto: 6 miljoner euro.

— Takeda, Daesang och Cheil: 2,4 miljoner euro.

Tillräckligt avskräckande verkan

(252) För att försäkra sig om att böterna har en tillräckligt avskräckande verkan och att de fastställs med hänsyn till att stora företag har juridiska och ekonomiska kunskaper och infrastrukturer som gör att de lättare kan förstå att deras beteende utgör en överträdelse, och inse dess följder enligt konkurrenslagstiftningen, kommer kommissionen att avgöra om någon ytterligare justering av grundbeloppet behövs för något företag.

(253) Med en världsomsättning på 8,7 respektive 9,2 miljarder euro år 2001 är Ajinomoto och Takeda mycket större aktörer än Daesang (med en världsomsättning på 1,4 miljarder år 2001) och Cheil (med en världsomsättning på 1,9 miljarder år 2001). I detta avseende anser kommissionen att ett lämpligt utgångsläge för böterna på grundval av kriteriet om relativ betydelse på berörd marknad förutsätter en justering uppåt, med hänsyn till Ajinomotos respektive Takedas storlek och övergripande tillgångar.

(254) På grundval av ovanstående anser kommissionen att behovet av avskräckande verkan innebär att utgångsläget för de böter som avses i skäl 251 höjs med 100 % till 12 miljoner euro för Ajinomoto och med 100 % till 4,8 miljoner euro för Takeda.

Överträdelsens varaktighet

(255) Kommissionen anser att Daesang har överträtt artikel 81.1 i fördraget från och med den 19 december 1988 till slutet av 1997, och artikel 53.1 i EES-avtalet från och med den 1 januari 1994 till slutet av 1997.

(256) Kommissionen anser att Cheil har överträtt 81.1 i fördraget från och med mars 1989 till och med den 2 juni 1998 och artikel 53.1 i EES-avtalet från och med den 1 januari 1994 till och med den 2 juni 1998.

(257) Takeda hävdar att kommissionen bör betrakta datumet för det senast kända kartellmötet som det sista datumet för överträdelsen. Som visas ovan i avsnittet ”Överträdelsens varaktighet” visar bevisningen i akten att den 2 juni 1998 i själva verket var tidpunkten för den sista kända olagliga kontakten mellan Takeda och en kartellmedlem. Kommissionen anser således att Takeda har överträtt artikel 81.1 i fördraget från och med den 8 november 1988 till och med den 2 juni 1998 och artikel 53.1 i EES-avtalet från och med den 1 januari 1994 till och med den 2 juni 1998.

(258) Ajinomoto bestrider överträdelsens varaktighet och medger att man deltagit i överträdelsen endast till och med augusti 1996. Varaktigheten för Ajinomotos deltagande i kartellen uppmärksammas i skälen 202–210). Kommissionen anser att Ajinomoto har överträtt 81.1 i fördraget från och med den 8 november 1988 åtminstone till och med september 1997, och artikel 53.1 i EES-avtalet från och med den 1 januari 1994 åtminstone till och med september 1997.

(259) Kommissionen drar därför slutsatsen att Takeda, Ajinomoto, Daesang och Cheil har begått överträdelsen under nio år och sex månader (Takeda), åtta år och nio månader (Ajinomoto), nio år (Daesang) respektive nio år och 2 månader (Cheil), vilket motsvarar en lång varaktighet (mer än fem år). Utgångsbeloppen för böterna för överträdelsens allvar (se skälen 251 och 254) höjs således med 10 % per år och 5 % per sex månader, dvs. med 95 % för Takeda, 90 % för Cheil och Daesang och 85 % för Ajinomoto.

(260) Cheil hävdar dock i sitt svar på meddelandet om invändningar att, även om riktlinjerna för metoden för fastställande av böter som ålagts enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 i EKSG-fördraget ([146]) indikerar att en överträdelse med ”lång varaktighet” kan motivera en ökning med 10 % per år, innebär detta inte att varje överträdelse bör omfattas av en sådan ”årlig” ökning. Cheil hävdar i synnerhet att kommissionen bör överväga att tillämpa en mindre ökning på grund av varaktighet än de 10 % per år som är standard, för perioden från och med 1989 till början av 1992 på grund av Cheils ringa medverkan i överträdelsen under den perioden (och den resulterande ringa effekten på marknaden). Cheil hävdar likaledes med avseende på händelserna efter 1996 att ett sådant tillvägagångssätt skulle vara lika motiverat med tanke på att intensiteten hos dessa händelser var mycket lägre och mot bakgrund av Cheils beslut 1996 att höja kapaciteten (med effekt, mot slutet av 1990-talet).

(261) Kommissionen kan inte godta detta argument. Cheils deltagande i överträdelsen så länge den varade fastställs i delen om bakgrunden i detta beslut. Det fastställs även att överträdelsen påverkade EES-marknaden. Det blotta faktum att en deltagare i en kartell spelar en roll som passar dess egna specifika omständigheter undantar inte denna deltagare från ansvaret för överträdelsen i dess helhet. Ett företag som deltar i den gemensamma olagliga uppgörelsen genom handlingar som bidrar till att det gemensamma målet uppnås, ansvarar i lika hög grad och under hela den period som företaget deltar i den gemensamma uppgörelsen för de andra deltagarnas handlingar i samma syfte ([147]). Kommissionen anser därför att Cheil deltog i överträdelsen på samma sätt så länge som överträdelsen varade.

Slutsats om grundbeloppen

(262) Grundbeloppen för böterna bör därför vara följande:

— Takeda: 9 360 000 euro.

— Ajinomoto: 22 200 000 euro.

— Daesang: 4 560 000 euro.

— Cheil: 4 560 000 euro.

2. ***Försvårande omständigheter***

(263) Kommissionen har inte funnit några försvårande omständigheter som bör beaktas i detta beslut.

3. ***Förmildrande omständigheter***

Enbart passiv roll i överträdelsen

(264) Cheil och Daesang hävdar i sitt svar ([148]) att de hela tiden spelade en passiv roll där de ”följde ledaren” i överträdelsen. De drogs in i en redan befintlig kartell som leddes av Takeda och, i mindre utsträckning, av Ajinomoto, som önskade skydda sina egna marknader och begränsa konkurrensen genom motköp. Ajinomoto uppger att man i detta avseende spelade en underordnad roll gentemot Takeda, som bör betraktas som kartellens verkliga ledare. De koreanska producenterna hävdar dessutom att de är mycket mindre än sina japanska motparter, vilket också visar den begränsade inverkan på marknaden av deras beteende.

(265) Företagens ekonomiska kapacitet att påverka EES-marknaden på grund av sin ekonomiska storlek har beaktats vid beräkningen av grundbeloppen på böterna (se skälen 244–251).

(266) Även om det på grundval av dessa påståenden kan finnas vissa faktorer som tyder på att de japanska företagen startade kartellen och tog initiativet till vissa möten har kommissionen ingen anledning att anse att någon av de koreanska producenterna spelade en rent passiv roll där man ”följde ledaren” i överträdelsen. Båda företagen deltog i ett övervägande flertal av de kartellmöten som har konstaterats och de deltog direkt och aktivt i överträdelsen. Cheil och Daesang deltog verkligen i mötena och utbytte försäljningsinformation under hela denna tid. De kan därför inte hävda att de spelade en rent ”passiv roll” ([149]).

([146]) EGT C 9, 14.1.1998, s. 3.

([147]) EG-domstolens dom i mål C-49/92 P, kommissionen mot Anic, punkt 83.

([148]) Se även Daesangs sammanfattande redogörelse av den 27 november 2002.

([149]) Se till exempel skäl 365 i kommissionens beslut 2001/418/EG i ärende COMP/36.545/F3 Amino Acids (EGT L 152, 7.6.2001, s. 24.).

(267) Daesangs egen rapport om det möte som ägde rum i december 1995 för att man skulle se över samarbetet 1995 ([150]) visar till exempel tydligt att alla parter hade samarbetat när det gällde att tillämpa 1995 års prishöjningar och att alla parter var överens om att fortsätta samarbetet för 1996. Som framgår av fakta lade Cheil och Daesang fram förslag till riktpriser och de höll möten sinsemellan för att förbereda en gemensam ståndpunkt inför producentmötena.

(268) Mot bakgrund av hela bevisningen i detta fall, som beskrivs i delen om bakgrunden i detta beslut, framkommer bilden av en kartell där alla parter har deltagit aktivt och direkt i överträdelsen, genom att utbyta sina försäljningssiffror och se över och diskutera riktpriserna. Alla deltagare hade ett gemensamt intresse av denna uppgörelse. Det har konstaterats att alla kartellmedlemmar deltog vid de flesta kartellmötena och turades om med att anordna mötena i fråga. Inget av företagen kan heller betraktas som ledare i den mening som avses i riktlinjerna.

Icke-tillämpning i praktiken av avtal som utgör överträdelser

(269) Som redan har diskuterats i skäl 229 anser kommissionen att de konkurrenshämmande avtalen genomfördes. Denna förmildrande omständighet är därför inte tillämplig på något av de företag som omfattas av detta beslut. Kommissionen noterar att ett avtal som begränsar konkurrensen i princip tillämpas om kartellmedlemmarna anpassar sitt agerande på marknaden i enlighet med de gemensamma avsikter som uttrycks. När det gäller upprepade avtal som har ingåtts under en lång period kan det antas att var och en av deltagarna har tillämpat avtalen eftersom de annars inte skulle ha enats om att träffas på olika platser i världen under så lång tid för att fastställa priser och fördela kunder. Inget av de argument som parterna lägger fram kan på ett giltigt sätt kullkasta de bevis som kommissionen anför.

(270) Som redan anförts i skäl 239 kan ett företag som trots hemlig samverkan med sina konkurrenter följer en mer eller mindre självständig policy på marknaden helt enkelt försöka utnyttja kartellen för egen vinning ([151]). Det faktum som parterna åberopar att de ofta inte följde de överenskomna avtalen kan därför inte betraktas som tillräckligt bevis för att avtalen inte tillämpades.

Andra förmildrande omständigheter

(271) I sitt svar på meddelandet om invändningar hävdar Ajinomoto att kommissionen bör betrakta företagets unilaterala och frivilliga upphörande med deltagandet i överträdelsen, särskilt som det skedde före kommissionens ingripande, som en förmildrande omständighet. Det bör också beaktas, hävdar Ajinomoto, att det unilaterala tillbakadragandet förmodligen bidrog till att överträdelsen upphörde.

(272) Till stöd för detta hänvisar Ajinomoto till Takedas interna memoranda av den 28 maj 1997 och den 9 juni 1997 ([152]) samt till Takedas företagsredogörelse ([153]), där man nämner kartellmedlemmarnas oro över Ajinomotos beslut att inte längre delta i de multilaterala mötena efter augusti 1996 och den inverkan detta skulle få på dessa möten.

(273) Detta argument kan inte godtas. I avsnittet om överträdelsens varaktighet visas det att Ajinomotos beslut att inte längre delta i de multilaterala mötena efter augusti 1996 inte kan anses bevisa Ajinomotos unilaterala upphörande med deltagandet i överträdelsen från och med det datumet. Kommissionen anser tvärtom att företaget fortsatte att delta i överträdelsen genom att upprätthålla bilaterala kontakter med Takeda, där de diskuterade nukleotidmarknaden och nukleotidpriserna. Under dessa omständigheter anser kommissionen att Ajinomotos ”bristande” deltagande i de multilaterala mötena endast på ett mindre avgörande sätt, om ens alls, kan ha bidragit till att kartellen upplöstes.

(274) Cheil anser att kommissionen bör ta hänsyn till att företaget redan har bötlagts för denna överträdelse i Förenta staterna, och hävdar att företag inte bör utsättas för ”dubbla risker” och att kommissionen bör basera bötesnivån enbart på den inverkan som överträdelsen hade på den förhållandevis lilla gemenskapsmarknaden.

(275) Detta argument kan inte godtas. Böter som ålagts i andra jurisdiktioner, inbegripet Förenta staterna, har ingen betydelse för de böter som åläggs för överträdelser av gemenskapens konkurrensregler. Förenta staternas (eller något annat tredje lands) utövande av sin jurisdiktion med avseende på karteller kan inte på något sätt begränsa eller utesluta kommissionens jurisdiktion enligt gemenskapens konkurrenslagstiftning. I kraft av territorialprincipen är artikel 81 i fördraget begränsad till konkurrensbegränsningar på den gemensamma marknaden och artikel 53 i EES-avtalet begränsad till konkurrensbegränsningar på EES-marknaden. På samma sätt är Förenta staternas antitrust-myndigheter behöriga endast i den mån beteendet har en direkt och avsiktlig inverkan på Förenta staterna.

([150]) Se bilaga Z till Daesangs kompletterande inlaga på s. 1076 i kommissionens akt.
([151]) Mål T-308/94 Cascades SA mot kommissionen, punkt 230.
([152]) Se s. 2147 respektive s. 2151 i kommissionens akt.
([153]) Se Takedas redogörelse på s. 2173 i kommissionens akt.

(276) Takeda hävdar att kommissionen bör ta hänsyn till att företaget redan har betalat avsevärda böter i ärendet om vitaminer ([154]). Ajinomoto åberopar ett liknande argument med avseende på de böter företaget betalade i lysin-ärendet ([155]). Kommissionen kan inte godta detta argument. Ärendet om vitaminer och lysin-ärendet handlade inte om Takedas och Ajinomotos överträdelse på nukleotidmarknaden och kan därför inte beaktas i detta beslut.

(277) Cheil och Daesang hävdar vidare att de ofta inte följde uppgörelsen och till och med agerade i strid med den, exempelvis genom att höja produktionskapaciteten eller ligga under riktpriserna.

(278) Kommissionen betonar återigen att det faktum att ett företag som bevisligen har deltagit i hemliga överenskommelser om priser med sina konkurrenter inte alltid har uppfört sig på marknaden på det sätt som det kommit överens om med sina konkurrenter, inte nödvändigtvis behöver betraktas som en förmildrande omständighet när bötesbeloppet fastställs. Som redan anförts kan ett företag som trots samverkan med sina konkurrenter för en mer eller mindre oberoende politik på marknaden helt enkelt försöka att utnyttja överenskommelsen för egen vinning ([156]).

(279) Ajinomoto, Cheil och Takeda påpekar även att de har vidtagit åtgärder för att förhindra framtida överträdelser av antitrust-reglerna. I detta sammanhang har de antagit eller förstärkt programmen för att lagstiftningen följs. Kommissionen välkomnar det faktum att företagen har upprättat en policy för att följa antitrust-lagstiftningen. Den anser dock att detta initiativ vidtogs för sent och att det inte, som ett förebyggande instrument, kan befria kommissionen från dess plikt att bestraffa en överträdelse av konkurrensreglerna som företagen har begått tidigare. I ljuset av ovanstående bör antagandet av ett program för att lagstiftningen följs inte betraktas som en förmildrande omständighet som motiverar en nedsättning av böterna.

(280) Det finns sålunda inga förmildrande omständigheter som kan tillämpas på deltagarna i denna överträdelse som har påverkat nukleotidmarknaden.

4. *Tillämpning av meddelandet om befrielse*

(281) De som detta beslut riktar sig till har samarbetat med kommissionen i olika skeden i undersökningen av överträdelsen för att få den förmånliga behandling som anges i meddelandet om befrielse. För att uppfylla de berörda företagens berättigade förväntningar om befrielse från eller nedsättning av böter på grund av deras samarbete, undersöker kommissionen i följande avsnitt huruvida de berörda parterna har uppfyllt de villkor som anges i meddelandet om befrielse.

Befrielse från böter eller mycket betydande nedsättning av bötesbeloppet (avsnitt B)

(282) Takeda har begärt att få maximal befrielse. I detta avseende hävdar Takeda att man bör gynnas av de ändringar av reglerna om befrielse som infördes genom kommissionens meddelande om immunitet mot böter och nedsättning av böter i kartellärenden ([157]) som offentliggjordes 2002 (2002 års meddelande om befrielse), och påstår att man inte vidtog några åtgärder för att övertala andra företag att delta i överträdelsen. Takeda hävdar därför att man bör komma ifråga för maximal befrielse enligt de nya reglerna. Takeda hävdar att gemenskapens lagstiftning erkänner principen om att ändringar av påföljder som har avskräckande verkan under vissa omständigheter bör vara retroaktiva, och att den principen kan tillämpas mer allmänt i samband med administrativa beslut, så som är fallet i flera medlemsstater.

(283) I 2002 års meddelande om befrielse framgår det tydligt att meddelandet inte är tillämpligt i de fall där företag redan har kontaktat kommissionen för att utnyttja den förmånliga behandling som anges i föregående meddelande. Alla ansökningar om befrielse bör därför behandlas i ljuset av bestämmelserna i det meddelande om befrielse som offentliggjordes år 1996, och som fortfarande är tillämpligt när det gäller detta beslut.

(284) Kommissionen tillstår att Takeda var det företag som först trädde fram och anförde avgörande bevis på kartellens existens och som fortlöpande och till fullo samarbetade genom hela undersökningen. Takeda meddelade kommissionen om kartellens existens den 9 september 1999 och företaget överlämnade dokument med bevis från tiden för de påtalade omständigheterna den 14 september 1999. Vid den tidpunkten hade kommissionen inte erhållit information om kartellen från någon annan källa.

(285) När kommissionen bedömer Takedas samarbete noterar den att de bevisdokument som företaget först inlämnade inte gällde kartellens verksamhet före 1992. I sin företagsredogörelse anger dock Takeda att kartellen bildades år 1989. Det finns inget som tyder på att Takeda har några andra uppgifter eller dokument om kartellen tillgängliga. Därför måste slutsatsen dras att Takedas samarbete med kommissionen var fullständigt.

([154]) Ärende 37.512, ännu ej offentliggjort.
([155]) Ärende 36.545 (EGT L 152, 7.6.2001, s. 24–72).
([156]) Mål T-308/94 Cascades SA mot kommissionen, punkt 230.
([157]) EGT C 45, 19.2.2002, s. 3.

(286) Trots att delar av akten tyder på att Takeda vid vissa tillfällen kan ha spelat en samordnande roll i kartellen, tvingade Takeda inte något annat företag att delta. Företaget agerade inte heller som initiativtagare i kartellen eller spelade någon avgörande roll i den olagliga verksamheten i den mening som avses i meddelandet om befrielse. Det har även konstaterats att Takeda hade upphört med sitt deltagande i överträdelsen innan företaget kontaktade kommissionen.

(287) På grund av Takedas övergripande samarbete i undersökningen uppfyller företaget villkoren i avsnitt B i meddelandet om befrielse och bör beviljas en minskning med 100 % av de böter som skulle ha ålagts företaget om man inte hade samarbetat med kommissionen.

Betydande nedsättning av böter (avsnitt C)

(288) Daesang, Cheil och Ajinomoto begär att gynnas av en nedsättning av böterna i enlighet med avsnitt C i meddelandet om befrielse. Vid den tidpunkt då Daesang, Cheil och Ajinomoto började samarbeta med kommissionen hade Takeda redan inlämnat information som räckte för att konstatera att en kartell existerade. Därför kan slutsatsen dras att Daesang, Cheil och Ajinomoto inte var först med att förse kommissionen med avgörande bevis på nukleotidkartellens existens, vilket krävs enligt punkt b i avsnitt B i meddelandet om befrielse. Inget av dessa företag uppfyller därför villkoren i avsnitt C.

Väsentlig nedsättning av böter (avsnitt D)

(289) Daesang hävdar att man inte bara erbjöd sig att samarbeta i kommissionens undersökning innan kommissionen utfärdade sin första begäran om upplysningar, men även samarbetade fortlöpande och till fullo med kommissionen genom undersökningen. Företaget hävdar dessutom att man gjorde det möjligt för kommissionen att ta reda på hela varaktigheten för överträdelsen från och med oktober 1988 och var således den som först anförde avgörande bevis på hela den överträdelse som anges i meddelandet om invändningar.

(290) Även om Daesang inte kontaktade kommissionen förrän efter det att Takeda hade trätt fram kontaktade företaget icke desto mindre kommissionen på eget initiativ innan det hade mottagit någon begäran om upplysningar. Daesang samarbetade dessutom till fullo med kommissionen i dess undersökning under hela undersökningen. Daesang tillhandahöll även information som bidrog avsevärt till att man kunde konstatera fakta om kartellens existens före 1992.

(291) Den information som Daesang hade tillhandahållit innan kommissionen sände en begäran om upplysningar till företaget var detaljerad, och kommissionen använde den ofta i sin undersökning. Daesang tillhandahöll i synnerhet, men inte enbart, värdefull information om kartellens verksamhet före 1992. Efter att ha mottagit meddelandet om invändningar bestred Daesang inte på något betydande sätt de fakta som kommissionen bygger sina slutsatser på. Daesang uppfyller därför de villkor som anges i första och andra strecksatsen i punkt 2 i avsnitt D i meddelandet om befrielse och bör därför beviljas en nedsättning av beloppet med 50 %.

(292) Cheil tillhandahöll många rapporter från tiden för de påtalade omständigheterna om möten och kontakter och bidrog därmed avsevärt till att kartellens existens konstaterades. Kommissionen har i stor omfattning använt sig av den information som Cheil tillhandahöll. Cheil bestrider inte heller de fakta om överträdelsen som anges i meddelandet om invändningar. Därför måste slutsatsen dras att Cheil uppfyller villkoren i första och andra strecksatsen i punkt 2 i avsnitt D i meddelandet om befrielse, vilket Cheil hävdar. På grund av det övergripande samarbete som Cheil har presterat i kommissionens undersökning bör företaget beviljas en minskning med 40 % av de böter som skulle ha ålagts företaget om det inte hade samarbetat med kommissionen.

(293) Ajinomoto har samarbetat till fullo med kommissionen under hela undersökningen, hjälpt kommissionen med att konstatera att överträdelsen ägt rum och tillhandahållit dokument från tiden för de påtalade omständigheterna som kommissionen har använt sig av i stor omfattning, samt förtydliganden med avseende på kartellens verksamhet. Ajinomoto uppfyller därför villkoren i första strecksatsen i punkt 2 i avsnitt D i meddelandet om befrielse.

(294) Ajinomoto bestrider dock de fakta som anges i meddelandet om invändningar vad beträffar kartellens varaktighet. Ajinomoto kan därför inte komma i fråga för en nedsättning av böter enligt andra strecksatsen i punkt 2 i avsnitt D i meddelandet om befrielse. På grundval av ovanstående dras slutsatsen att Ajinomoto uppfyller villkoren i första strecksatsen i punkt 2 i avsnitt D i meddelandet om befrielse och företaget bör därför beviljas en nedsättning av beloppet med 30 %.

Slutsats om tillämpningen av meddelandet om befrielse

(295) Med avseende på karaktären på deras samarbete och i ljuset av meddelandet om befrielse bör de som detta beslut riktar sig till alltså beviljas följande nedsättningar av sina respektive böter:

— Takeda: Nedsättning med 100 %.

— Ajinomoto: Nedsättning med 30 %.

— Daesang: Nedsättning med 50 %.

— Cheil: Nedsättning med 40 %.

5. ***Slutliga belopp på de böter som åläggs i detta förfarande***

(296) De böter som åläggs enligt artikel 15.2 a i förordning nr 17 bör således vara följande:

— Takeda: 0 euro.

— Ajinomoto: 15 540 000 euro.

— Daesang: 2 280 000 euro.

— Cheil: 2 736 000 euro.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE

Artikel 1

Ajinomoto Company Incorporated, Takeda Chemical Industries Limited, Daesang Corporation och Cheil Jedang Corporation har brutit mot bestämmelserna i artikel 81.1 i EG-fördraget och artikel 53.1 i EES-avtalet genom att på det sätt och i den utsträckning som anges i skälen delta i ett system med avtal och samordnade förfaranden i nukleotidsektorn.

Överträdelsens varaktighet var följande:

a) Med avseende på Ajinomoto, från och med den 8 november 1988 till och med september 1997.

b) Med avseende på Takeda Chemical Industries Limited, från och med den 8 november 1988 till och med juni 1998.

c) Med avseende på Daesang Corporation, från och med den 19 december 1988 till och med utgången av år 1997.

d) Med avseende på Cheil Jedang Corporation, från och med mars 1989 till och med juni 1998.

Artikel 2

De företag som förtecknas i artikel 1 skall omedelbart upphöra med den överträdelse som anges där, i den mån de inte redan har gjort det.

De skall avstå från alla de avtal och samordnade förfaranden med avseende på deras verksamhet i nukleotidsektorn som kan ha samma eller liknande syfte eller inverkan som överträdelsen.

Artikel 3

Följande böter åläggs härmed de företag som förtecknas i artikel 1 med avseende på den överträdelse som avses där:

— Med avseende på Ajinomoto, böter på 15 540 000 euro.

— Med avseende på Daesang Corporation, böter på 2 280 000 euro.

— Med avseende på Cheil Jedan Corporation, böter på 2 736 000 euro.

Böterna skall erläggas inom tre månader efter datumet för delgivningen av detta beslut till följande konto:

Europeiska kommissionens konto 642-0029000-95
IBAN-kod: BE76 6420 0290 0095
SWIFT-kod: BBVABEBB
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA) SA
Avenue des Arts/Kunstlaan, 43
B-1040 Bryssel.

Efter utgången av denna period börjar ränta automatiskt att löpa enligt den räntesats som Europeiska centralbanken tillämpade på sina återköpstransaktioner den första arbetsdagen i den månad då detta beslut antogs, med ett tillägg av 3,5 procentenheter, dvs. 6,75 %.

Artikel 4

Detta beslut riktar sig till

Takeda Chemical Industries Limited
12-10, Nihonbashi 2-chome
Chuo-ku
Tokyo 103-8668
Japan

Ajinomoto Company Incorporated
15-1, Kyobashi itchome
Chuo-ku
Tokyo 104-8315
Japan

Cheil Jedang Corporation
6F, Cheiljedang Bldg
Namdaemoon-Ro
Chung-Ku, 100-095 Seoul
Korea

Daesang Corporation
Daesang Building
96-48 Shinsul-Dong
Dongdaemoon-Ku, Seoul
Korea

Detta beslut är verkställbart enligt artikel 256 i EG-fördraget.

Utfärdat i Bryssel den 17 december 2002.

På kommissionens vägnar

Mario MONTI

Ledamot av kommissionen